

STADIA

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

OSAAMISEN JATKUVA MUUTOS

Mediatoimittajan työn ja uutistuotannon kehitysnäkymiä YLE Uutisissa

Viestinnän koulutusohjelma
Audiovisuaalisen
mediatuotannon
suuntautumisvaihtoehto
Opinnäytetyö
29.3.2008

Laura Lindh

TIIVISTELMÄSIVU

Koulutusohjelma Viestinnän koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto Audiovisuaalinen mediatuotanto	
Tekijä Laura Lindh			
Työn nimi Osaamisen jatkuva muutos. Mediatoimittajan työn ja uutistuotannon kehitysnäkymiä YLE Uutisissa.			
Työn ohjaaja/ohjaajat Teija Voudinmäki			
Työn laji Opinnäytetyö	Aika 29.3.2008	Numeroidut sivut + liitteiden sivut 36+3	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Opinnäytetyössä tutkitaan YLE Uutisissa työskentelevien mediatoimittajien työnkuvaa ja sen kehitystä. Lisäksi työssä kartoitetaan mediatoimittajan työn ja ammattinimikkeen historiaa sekä lähtökohtia. Muita tärkeitä teemoja ovat mediatoimittajan moniosaaminen sekä uutistyön jatkuvat muutokset. Mediatoimittajien työtä ja sen muutoksia arvioivat he itse sekä heidän keskeiset työtoverinsa.</p> <p>Tutkimuksesta on rajattu pois Yleisradion alueuutiset. Tämä opinnäytetyö koskee vain YLE Uutisten tekijöitä, jotka työskentelevät tv-uutisissa ja Aamu-tv:ssä Helsingissä. Opinnäytetyössä ei myöskään käsitellä YLE:n uutistoiminnan taloutta, uutistyössä käytettäviä työvälineitä tai erilaisia mediatoimittajan työvuoroja tehtävineen. Opinnäytetyössä esitellään uutistuotannon prosessia, jossa jokainen osatekijä vaikuttaa lopputulokseen.</p> <p>Keskeisenä tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyhaastattelua, joka toteutettiin sähköpostikyselynä. Kyselyyn osallistui kuusitoista uutisten tekijää, joista kymmenen on mediatoimittajia. Muita ammattiryhmiä edustivat neljä toimittajaa, ohjaaja ja apulaisohjaaja. Lisäksi esimies- ja asiantuntijanäkökulmaa aiheeseen saatiin kahdesta puhelinhaastattelusta ja yhdestä sähköpostihaastattelusta. Tekijän omaa työkokemusta YLE Uutisissa on myös jossain määrin hyödynnetty. Tutkimuksen kirjallisina lähteinä on yksi opinnäytetyö, kaksi pro-gradua, yksi loppuraportti sekä verkkosivustoja. Tiedonhankinnassa on myös hyödynnetty YLE:n tiedotteita, työvuorolistoja, kirjallisia ohjeistuksia sekä YLE:n kanavien ohjelmakaavioita.</p> <p>Mediatoimittajien työnkuva kehittyä YLE Uutisten teknisten ja organisatoristen tarpeiden mukaan, joita on vaikea tarkasti ennakoida. Mediatoimittajat itse kokevat työn teknistyneen ja pelkäävät työn monipuolisuuden kaventuvan. Myös kiire vaikuttaa monen mielestä liikaa työn laatuun. Mediatoimittajien monipuolista osaamista tarvitaan vielä useassa työtehtävässä. He itse toivoisivat lisää haasteita ja vaikutusmahdollisuuksia työnsä sisältöön sekä syventävää täydennyskoulutusta.</p>			
Teos/Esitys/Produktio			
Säilytyspaikka Taideteollisen korkeakoulun kirjasto, Aralis-kirjastokeskus			
Avainsanat Mediatoimittaja, YLE Uutiset, uutistyö, moniosaaminen, uutisten tekijät			

Degree Programme in Media		Specialisation Audiovisual Media Production	
Author Laura Lindh			
Title The Continuous Transformation of Know-How. Development of the Media Professional and the Production of YLE News.			
Tutor(s) Teija Voudinmäki			
Type of Work Final Project	Aika 29 March, 2008	Number of pages, appendices 36+3	
<p>ABSTRACT</p> <p>This work has researched the production of YLE News. The goal of this study is to define the job descriptions of professional in the field of Media. One essential question was to clear the employees' opinions of the outlook for the YLE news: How the professions and work in general are changing and which are the most demanding matters for personnel in the future.</p> <p>This final work is concerned with the national YLE news. The news of the counties are not included in this study. This work does also not include any kind of economical analyses at YLE. Also a detailed description of working tools or duties in the YLE news has been left out.</p> <p>A central method in this study was an electronic inquiry that was done by using e-mail contacts in YLE news. The employees, who were asked to participate, have different kinds of titles. There are persons who do versatile duties in the TV-news production, such as editing, directing, using camera and graphic tools. There are also some experienced journalists and directors, who participated in the inquiry. A few interviews provided a lot of crucial information of the present and past news productions. Written material such as dissertations, briefings, reports, Internet sites and books have been very useful when defining education, contents and future in the communication field.</p> <p>The work in the news seems to be more and more technically oriented where haste is constantly increasing. The personnel have to adapt to numerous transforms in the long term and which causes many fears that their work turns to be unvaried and more restricted. Some employees in the YLE News wish to have new challenges in their duties and more opportunities to make a difference. According to the number of studies there will be less technical personnel needed in the communication field in the future. But still there are many tasks in YLE News for a media professional to do.</p>			
Work / Performance / Project			
Place of Storage University of Art and Design Library, Aralis Library and Information Centre, Helsinki			
Keywords TV-news, YLE News, Media Professional			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUSASETELMA JA KÄSITTEET	2
2.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävä	2
2.2 Haastateltavien valinta ja aineisto	3
2.3 Kysely tutkimusmenetelmänä	5
2.4 Moniosaajuuden määrittely	6
2.5 Mediatoimittajuuden taustaa YLE Uutisissa	9
3 YLE UUTISET JA MEDIATOIMITTAJAN TYÖ	10
3.1 YLE Uutiset ja jatkuva muutos	10
3.2 Uutisprosessista	12
3.3 Mediatoimittajuus muutoksessa	15
4 KYSELYN JA HAASTATTELUIDEN TOTEUTTAMINEN	20
4.1 Kyselyn toteutus	20
4.2 Kyselyn purku	21
4.3 Haastatteluiden muuta antia	27
5 YHTEENVETO JA POHDINTAA	29
5.1 Tulevaisuuden näkymiä	29
5.2 Tutkimusprosessin haasteita	30
5.3 Kiinnostavia havaintoja	31
5.4 Muuta pohdintaa	33
LÄHTEET	35
LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yleisradio toimii jatkuvien muospaineiden alla. Julkisen palvelun yhtiö joutuu täyttämään lähetyksaikaansa koko ajan tiukkenevan budjetin avulla. Digitalisoinnin edetessä 2000-luvulla yhä nopeammin on YLE uusinut vuosien mittaan merkittävästi paitsi tekniikkaansa myös tuotanto-organisaatiotaan. Henkilöstö muuttuu yhtiön mukana ja vanhojen av-alan ammattien rinnalle on tullut paljon uusia. Erilaiset muutokset ja säästötarpeet koskevat luonnollisesti myös yhtä yhtiön näkyvintä osaa: tv-uutisia.

Yleisradion tuottama moninainen uutisvirta perustuu toimittajan tekemään journalistiseen työhön, johon kuuluvat mm. tiedonhankinta, tiedon muokkaaminen ja toimittaminen yleisölle. Uutistyyöhön kuuluu myös tekninen toteutus; uutisen saaminen ymmärrettävään ja lähetyksuntoiseen muotoon, eli kuvan ja äänen yhdistelmäksi. YLE Uutisten mediatoimittajan tehtävänimike on monimerkityksellinen ja siten myös tarpeen mukaan muuttuva. Monitaitoisuus, joka tässä opinnäytetyössä korvataan yleisemmin käytetyllä sanalla moniosaaminen, on jo arkisanastoa, eikä uutistoimituksessa sujuvasti eri tehtävistä toisiin liikkuminen ole enää rajoja rikkovaa toimintaa. Etenkin Yleisradion alueuutisten ja paikallisradioiden tekemä yhteistyö moniosaavien toimittajien ja mediatoimittajien vetäminä on jo vuosien ajan ollut rutiinia. Tämä työ on rajattu kuitenkin YLE Uutisten tuotantoon ja siellä mediatoimittajien ja heidän kannaltaan keskeisten työkumppaneiden näkökulmiin.

Mediatoimittajan työnkuva on aina ollut monialainen ja vaihteleva. Viime aikoina on ilmennyt merkkejä käännöksestä vanhaan suuntaan: mediatoimittajien moniosaamista ei tv-uutisissa enää käytetä yhtä laajasti kuin 2000-luvun alkuvuosina. Millainen media-

toimittajan työnkuva oli ja millainen se on nyt? Entä tulevaisuudessa? Onko uutistoiminnan tekninen ammattitaito hitaasti liukumassa keskeiseksi osaksi sisällöntuotantoa? Miten mediatoimittajien työnkuva tähän asettuu? Entä millaisia kehittämisarvioita ja tulevaisuuden näkymiä heidän läheisillä työkumppaneillaan on? Toimittajien, ohjaajien ja mediatoimittajien mielipiteet saattavat antaa suuntaa aiheeseen. Uutistyon muutoksia onkin tärkeää tutkia eri näkökulmista.

Tutkimuksessa pyritään kartoittamaan mediatoimittajien työnkuvaa YLE Uutisten organisaatiouudistusten ja teknisen kehityksen mukana. Tutkimusmenetelmänä käytetään YLE Uutisissa työskenteleville tekijäjoukolle osoitettua kyselyä.

Luvussa kaksi esitellään tutkimusasetelma ja menetelmät, sekä määritellään käsitteet. Luvussa kolme esitellään tutkimusympäristö ja kuvaillaan YLE Uutisten mediatoimittajien erilaisia työtehtäviä ja uutisprosessia lyhyesti. Neljännessä luvussa esitellään kyselyhaastattelu ja siitä saadut vastaukset. Viidennessä luvussa pohditaan tuloksia ja tutkimusprosessia.

2 TUTKIMUSASETELMA JA KÄSITTEET

2.1 Tutkimuksen tavoite ja tutkimustehtävä

Tutkimuksen tärkeimpänä tavoitteena ja keskeisenä tutkimustehtävänä on kuvailla mediatoimittajan laaja-alainen työnkuva Yleisradion valtakunnallisessa tv-uutistuotannossa. Taustaksi kartoitetaan mediatoimittaja-nimikkeen historiaa ja lähtökohtia. Lisäksi pyritään selvittämään riittääkö mediatoimittajien osaaminen tulevaisuudessa, kun työelämän vaatimukset kasvavat. Lisäksi opinnäytetyössä luodaan katsaus siihen, miten toimittajien ja mediatoimittajien työt sivuavat toisiaan. Tavoitteena on tuoda esiin jotakin tuotannossa toimivien työntekijöiden ajatuksia siitä, miten rakenteet ovat perustyön osalta muuttuneet ja muuttumassa.

Yleisradion uutistoiminta joutuu sopeutumaan jatkuvaan muutokseen. Tekniset uudistukset ja työnkuvan vaihtuvuus tuovat valmiiksi kiireiseen työrytmiin oman värinsä. Epävarmuus ja jatkuvat säästöpainheet vaikuttavat keskeisesti myös mediatoimittajien työhön. Moniosaamisen korostaminen työntekijän vahvuutena on ollut myös Yleisradi-

ossa tuttua. Mitä moniosaaminen tekijöiden mielestä on, miten se on muuttumassa ja miten aihe näkyy kyselyn vastauksissa, on kiintoisaa. Uutistyon tekijöiden työssä jakaminen on liian monitahoinen kysymys tämän tutkimuksen osalle, mutta joitakin tärkeitä asioita muiden seikkojen ohella voi aiheesta nousta.

Tutkimuksesta on rajattu pois mediatoimittajien työvälineiden tarkastelu sekä tiettyjen työvuorojen ja uutislähetysten kuvailu. Tarkoituksena on selvittää ensisijaisesti mediatoimittajan työnkuvaa ja kehitystä nimenomaan tekijöiden näkökulmista. Tutkimuksesta on rajattu pois taloudelliset vaikutukset: Yleisradion säästökuuri, joka tulee epäilemättä jatkumaan vielä useita vuosia, saattaa muuttaa työn tekemistä hyvin radikaalisti. Näin ollen Yleisradion talouden tarkempaan arviointiin ei tämän opinnäytetyön tiimoilta ryhdytä.

Keskeisenä tutkimusmenetelmänä käytettiin kysely-haastattelua. Se toteutettiin sähköpostikyselynä ja puhelinhaastatteluina. Kyselyn haastateltavat valittiin satunnaisesti. Osalle Yleisradion tv-uutisissa ja Aamu-tv:ssä työskentelevistä mediatoimittajista, toimittajista ja ohjaajista lähetettiin sähköpostissa kysely ja kaikki vastaukset käsiteltiin. Lisäksi haastateltiin puhelimitse kahta henkilöä, uutistuotannon päällikköä Ville Veneliä ja ohjaaja Vuokko Kuosmasta, sekä sähköpostitse mediatoimittajien ryhmäesimiestä Virpi Jylhää.

2.2 Haastateltavien valinta ja aineisto

Opinnäytetyön pääasiallisina lähteinä ovat sähköposti- ja puhelinhaastattelut, sekä kyselylomake, jotka lähetettiin sähköpostitse joukolle tv-uutisten tekijöitä. Henkilöt, jotka haastatteluihin ja kyselyyn saatiin, edustavat hieman eri näkökulmia. Joukossa on paitsi mediatoimittajia, myös ohjaaja, apulaisohjaaja ja toimittajia. Moniosaamisen esilletuominen oli tutkimuksessa yksi lähtökohdista, joten kyselyyn vastaajista iso osa tekee, ainakin ajoittain, melko erilaisia vuoroja. Kyselyyn pyydettiin 22:a uutisten tekijää, joista 16:lta saatiin lomakkeet palautettuna. Esimies/asiiantuntijahaastatteluja tehtiin kolme.

Kirjallisia lähteitä, kuten opinnäytetöitä, loppuraportteja, pro-gradu ja verkkojulkaisuja on käytetty niiltä osin, kuin ne antavat tietoa etenkin viestintäalan näkymistä, moniosaamisesta ja mediatoimittajan työnkuvasta. Yleisradiosta tarpeellisia lähteitä ovat

olleet pöytäkirjat, tiedotteet, työvuorolistat ja eri vuorojen kirjalliset ohjeistukset. Työ on rajattu koskemaan vain Yleisradion päivittäistuotantoa. Opinnäytetyössä kuvataan lyhyesti mediatoimittajien työn sisältöä, etenkin leikkausvuoron osalta. Mediatoimittajien työnkuva ja käytettävä tekniikka uutisissa on niin moniosainen ja muuttuva, ettei jokaista erillistä työtehtävää kannata luodata läpi. Syvälinen vertaileva tutkimus olisi taas vaatinut tietoa toimittajien, kuvaajien, kuvatoimittajien, graafikoiden ja muiden lukemattomien ammattilaisten työnkuvasta uutistoiminnassa. Sellaiseen urakkaan ei tässä ole aikomus ryhtyä. Uutistyon tekemisen prosessia yritetään kuvata mahdollisimman selkeästi, ilman yksityiskohtaista selostusta, käyttäen yhtenä lähteenä tekijän omaa kokemusta uutisleikkaajana (1997–1999) ja mediatoimittajana (2001–). Opinnäytetyössä esiin tuleva työtermistö on käytössä YLE Uutisissa.

Viestinnän ammattien tulevaisuutta ja viestinnän koulutuksen nykytilaa on viime vuonna tutkittu yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa. Nämä tutkimukset ovat olleet käytökelpoisia lähteitä, etenkin tämän opinnäytetyön osioissa, joissa pyrkimyksenä on selvittää tulevaisuuden moniosaajien työnkuvaa. Haastattelututkimuksen teoriaa on käyty läpi Hirsjärven ja Hurmeen teoksen *Tutkimushaastattelu* (2001) pohjalta. Teos *Tutki ja kirjoita* (Hirsjärvi & Remes & Sajavaara 2006) on ollut merkittävä lähde opinnäytetyön rakenteen toteuttamisessa. Tutkimuksia esimerkiksi Yleisradion alueuutisten mediatoimittajien työstä on jo tehty. Valtakunnallisten tv-uutisten osalta sellaista ei löytynyt. Eniten tutkimustietoa löytyy ymmärrettävästi toimittajan työn näkökulmasta, joten tässä työssä on kirjallisina lähteinä käytetty myös kahden toimittajan pro gradu -töitä.

Tämä tutkimus eroaa monella tavalla useimmista kyselytutkimuksista. Mediatoimittajana tekijä on itsekin tutkimuksen kohde. Hyviä puolia tilanteessa on esimerkiksi se, että kyselyyn saatiin kenties enemmän vastaajia ja kysymysten laatiminen helpottui. Lisäksi organisaatorakenne on tekijälle tuttu, joten tiedon lähteet ovat helpommin löydettävissä. Hyvien puolien lisäksi samoja seikkoja voidaan kääntää myös negatiivisiksi: Tuttuus saattaa vaikuttaa tutkimusanalyysiin ja etenkin leikkaustehtäviin keskittyneen mediatoimittaja-asenteen ”hautaminen” ja neutraalin näkökulman saavuttaminen voi tuottaa vaikeuksia. Riski monin tavoin yksipuoliseen katsantoon on todella suuri. Tätä problematiikkaa käsitellään tarkemmin pohdintaosuudessa.

2.3 Kysely tutkimusmenetelmänä

Mediatoimittajan työn ilmentymiä, työntekijöiden mielipiteitä sekä tv-uutistuotannon teknisen puolen toimintaa kartoittavaa uutta tutkimusta ei ole paljoa saatavissa. Keskeisimmäksi keruumenetelmäksi valittiin kyselyhaastattelu. Haastateltavien vastauksista arveltiin saatavan myös kiinnostavaa sellaista tietoa, jota pelkistä kirjallisista lähteistä ei saa.

Haastatteluiden tekninen toteuttaminen aiheutti kuitenkin heti ongelmia aikataulullisista syistä. Kaikkien osapuolien kannalta sopivien haastatteluajkojen löytyminen oli ongelmallista. Toteutustavaksi päätettiin siten sähköpostitse tehdyt kyselyt ja kirjalliset haastattelut, joita täydennettäisiin joillakin, mahdollisilla syventävillä haastatteluilla.

Lomakekyselyssä on suoraan haastatteluun nähden monia etuja. Sähköpostitse tehtävät kyselyt ovat sekä kyselyn tekijöiden että vastaajien kannalta vaivattomia; voi vastata kysymyksiin ja vastaanottaa aineiston silloin, kun siihen on aikaa ja mahdollisuus. Jotkut tutkijat pitävät kyselylomakkein tehtävää tutkimusta käyttökelpoisena vaihtoehtona varsinkin silloin, kun osa kysymyksistä koskee arkoja tai vaikeita asioita. Anonyymiyys ja etäisyys ovat tässä menetelmässä helpottavia seikkoja. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 35.) Lisäksi toiveissa oli, että materiaalia kertyisi kohtalaisen nopeasti ja se olisi verraten helposti tulkittavissa ja tutkimukseksi asti kasvatettavissa. Toisin sanoen kysely on useimmiten taloudellinen menetelmä, niin ajallisesti kuin vastaajien tavoitettavuudenkin kannalta.

Huonoja puolia on myös lukuisia. Kysely ei ole yhtä joustava ja vuorovaikutteinen kuin haastattelu. Vastaukset on otettava sellaisina kuin ne tulevat, eikä syventäviä lisäkysymyksiä ole helppoa tehdä. Ihmiset voivat lisäksi olla kyllästyneitä jatkuvasti eri välineiden kautta tuleviin kysely- ja haastattelututkimuksiin, ja kyselypyyntöön on aina helpompi olla vastaamatta kuin haastattelupyyntöön. Lomakkeen kysymysten onnistunut laatiminen vaatii tutkijalta osaamista, sillä lomakkeen täyttäminen voi joillekin vastaajille olla yllättävän vaikeaa. Epäonnistunut kyselylomake voi olla tutkimuksen kannalta katastrofaalista, kuten Hirsjärvi ja Hurme kirjassaan toteavatkin: ”...tutkijan kiireessä kyhäämä kyselylomake on yksi epävalideimmista ja epäreliaabeleimmista menetelmis-

tä”. (Hirsjärvi & Hurme 2001, 37, 34–40.) Lisäksi työnkuvan tutkiminen suppean kysely- ja haastatteluaineiston avulla tuo mukanaan suuria haasteita itse analyysiin.

2.4 Moniosaajuuden määrittely

Moniosaajuuden määritelmiä on useita. Yleisesti moniosaajuus ymmärretään työntekijän valmiudeksi ja taidoksi tehdä organisaatiossa erilaisia työtehtäviä. Myös mediatoimittaja voidaan määritellä usealla tavalla. Tässä tutkimuksessa se rajataan kuitenkin mediatoimittajuuteen YLE:n uutisympäristössä uutistoimintaan liittyvän työnkuvan kautta.

Yleisradio Oy:n ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus (2007, 37–38) määrittelee monitaitotehtävän seuraavasti:

6. Monitaitotehtävällä tässä tarkoitetaan tehtävää, johon sisältyy journalistinen ja/tai tekninen osaamisvaatimus kahteen tai useampaan välineeseen (radio, televisio, internet), eikä työ toisessa välineessä perustu automatisointiin tai rutiininomaiseen suoritukseen, tai tehtävään sisältyy ammatillinen osaamisvaatimus kahdelta ammattialalta (esimerkiksi toimituksellinen tai ohjelmatekninen työ)

--

8. Kahteen välineeseen tehtävä työ ei tarkoita suoritteen mekaanista siirtämistä toiseen välineeseen, vaan sen tulee edellyttää uudelleen työstämistä, esimerkiksi jutun tai sen osan uudelleen kirjoittamista, puhumista, aineisto editoimista tai muuta valmistamista.

Moniosaajuus on keskeinen seikka myös viestintäalan koulutuksessa. Yksi alan tutkinonimikkeistä on medianomi ja medianomi AMK. Tämä tutkimus ei koulutustaustaan keskittynyt kuin yleisellä tasolla, mutta YLE Uutisten mediatoimittajista merkittävä osa on suorittanut joko medianomin, medianomi AMK:n tai jonkin muun viestintä-alan ammatillisen tutkinon, joten heidän osaamisensa taustalla on usein monipuolinen koulutus.

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun viestinnän koulutusohjelman internet-sivustoilla olevassa kuvauksessa tähdätään korkealle:

Viestinnän koulutusohjelmasta valmistuu media-alalle ammatillisia asiantuntijoita, joiden moniosaajuus rakentuu vahvalle ammatti-identiteetille,

monimediaisuuden hyödyntämiselle sekä omalle näkökulmalle maailmaan. Medianomit ovat innovatiivisia asiantuntijayhteisöjen jäseniä, jotka osaavat luoda ja hallita mediasisältöjä, ratkaista työelämän ongelmia ja sopeutua media-alan jatkuvasti muuttuvaan toimintaympäristöön.

Helsingin ammattikorkeakoulun Stadian internet-sivustoilla viestinnän koulutusta esitellään mm. seuraavasti:

Viestinnän koulutusohjelma antaa opiskelijoille tekniset, taiteelliset ja tuotannolliset asiantuntijan perusvalmiudet sisällöntuotannon eri osa-alueilla. Opiskelussa on pyrkimys laajaan ammattisivistykseen, jossa yhdistyvät vahva ammatillinen osaaminen, yleissivistys ja kulttuurinen ymmärrys.

Viestinnän koulutusohjelmien suuntautumisvaihtoehtoissa painotukset vaihtelevat oppilaitoksittain. Koulutuksen keskeisiä osa-alueita ovat kuitenkin elokuvaan, videoon, televisioon, multimediaan, sekä verkkoviestintään liittyvä moniosaaminen. Teknisten taitojen lisäksi medianomitutkinto tähtää siis myös tuottajuuteen ja av-tuotannon sisällöllisiin tehtäviin. (Raittila & Olin & Stenvall-Virtanen 2006, 88.) Vuonna 2004 sai etenkin journalismiin tähtäävää koulutusta ainakin neljässä ammattikorkeakoulussa. Journalistin tai mediatoimittajan tehtäviin voi suuntautua monilta eri viestinnän koulutuksen linjoilta. Ammattikorkeakoulujen av-viestinnän alalta valmistuu medianomeja vuosittain n. 650 (Raittila ym. 43–44).

Työnantajien osaamistarpeiden kartoitus (Raittila ym.) osoitti, että moniosaajuustavoite oli hyvin yleinen, mutta sen sisällöstä oli ristiriitaisia näkemyksiä. Moniosaaminen sisällöntuottajien työnkuvassa tarkoittaa entistä voimakkaammin lisääntyvää teknisten laitteiden käyttöä. Lisäksi sisällöntuottajilta odotetaan uudenlaista versiointia; kykyä ”paketoida” sisältöjä uudella tavalla eri välineisiin. Tutkimuksessa moniosaajuuteen yhdistettiin myös työprosessin kokonaisuuden ymmärtämistä, sekä esimerkiksi liiketaloudellista osaamista. Tärkeä ominaisuus on lisäksi visuaalinen ajattelu. (Raittila ym. 57–65.)

Moniosaamisesta on Tampereen yliopistossa tehty vuonna 2003 pro gradu -tutkielma, jossa moniosaamista on tutkittu tv:n opetusohjelmasarjan ja sen versioinnit tehneen journalistin näkökulmasta. Tutkimus laajenee kuitenkin koskemaan moniosaamista osana modernia digitekniikkaa ja tv-tuotannon nykyistä säästökuuria. Moniosaamisen taustatekijöiksi tekijä mainitsee mm. muutokset, joustavuuden, vuorovaikutteisuuden sekä taloudellisuudella perustelun. (Tolonen 2003, 3.) Yleisradion ja muiden mediatalojen

uutistoimintaa tutkimuksessa sivutaan jonkin verran, lähinnä tekijän käyttämien lähteiden kautta. Tutkimuksessa pohditaan esimerkiksi moniosaamisen ja journalistisen tason suhdetta, eli sitä, miten toimittajien ammattimainen ote ja sisällön laatu turvataan, jos toimittajan täytyy vastata liian monesta eri versiosta ja ottaa osaa myös tekniseen työhön. (Tolonen 2003, 59–61.)

Viestintäalan koulutuksen näkökulmasta moniosaajuuden ongelmana on pintapuolisuus, eli se, osaavatko oppilaitoksista valmistuneet työelämässä vaadittavia asioita lopulta kunnolla. Opiskelu moniosaajaksi tai erikoisosaajaksi voi tapahtua kahdella tavalla. Toisaalta monipuolisen, eri viestintätehtäviin valmistavan koulutuksen jälkeen voi erikoistua. Toisaalta erikoisosaamiseen kouluttautumisen jälkeen voi työelämässä tutustua muihin omaa osaamisaluetta lähellä oleviin ilmaisutapoihin ja välineisiin. Tutkimuksen perusteella yhden ilmaisuvälineen erikoisosaajilla on tulevaisuudessa kysyntää vain harvoissa, suurissa työpaikoissa, kuten Yleisradiossa. (Raittila ym. 2006, 57–65.)

Moniosaaminen on mediatoimittajan osalta tarkoittanut uutisissa eri työtehtäviä, jotka tukevat leikkaustyötä, kuten esimerkiksi materiaalin etsiminen kuva-arkistosta tai kansainvälisestä kuvavaihdosta. Toisaalta työnkuvaan on liitetty työtehtäviä, jotka sopivat YLE24:n uutistyön kokonaisuuteen, kuten esimerkiksi lyhyiden, viiden minuutin uutislähetysten ja viittomakielisten uutisten ohjaaminen ja apulaisohjaajan tehtävät. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Mediatoimittajien työtehtävät eivät työehtosopimustekstiin pohjalta, ole monitaitotehtäviä yhtä yksiselitteisesti kuin esimerkiksi toimittajilla. On kuitenkin totta, että mediatoimittajien työnkuvaan on alusta asti kuulunut kuvan ja äänen itsenäinen työstäminen, johon on liittynyt myös jonkinasteinen journalistinen vastuu. Lisäksi mediatoimittajan työnkuva sisältää erilaisia työvuoroja, joissa vaaditaan monipuolista osaamista. YLE Uutisissa toimittajat ovat Mattilan (2006, 54–56) mukaan moniosaavia sisällöntuottajia, jotka hallitsevat toimittamisen eri julkaisukanaviin. Heiltä vaaditaan oman välineensä hallintaa, joka käytännössä tarkoittaa myös dramaturgista ja kuvallista osaamista. (Mattila 2006, 47–48.) Erikoisosaajia ovat ne ammattilaiset, jotka keskittyvät ennen muuta yhteen työtehtävään tai tehtäväkokonaisuuteen. Näin ollen YLE Uutisten erikoisosaajia olisivat esimerkiksi graafikot, kuvaajat, ohjaajat, apulaisohjaajat, kuvamikserit ja äänen ammattilaiset.

Moniosaajuus voidaan määritellä eri tavoin ja laajasti, kuten edelliset esimerkit kuvaavat. Tässä tutkimuksessa moniosaajuus rajataan mediatoimittajien ja pintapuolisesti myös toimittajien moniosaajuuteen YLE:n uutisympäristössä.

2.5 Mediatoimittajuuden taustaa YLE Uutisissa

Mediatoimittaja-nimikkeen taustalla on joidenkin yleisradioyhtiöiden, kuten SVT:n ja BBC:n jo 1990-luvulla käyttämä työnkuva, jossa kirjoittava toimittaja on hoitanut myös kuvaamisen ja/tai leikkaamisen. Digitaalinen kuvankäsittely muutti merkittävästi uutistuotantoja. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Työnimike on internet-haun perusteella käytössä Ylen lisäksi ainakin Rakennustieto-mediatalossa, jossa mediatoimittajat työskentelevät yrityksen mediatoimituksessa. Tarkempaa tehtäväsisältöä ei tähän työhön selvitetty (Rakennustieto). Mediatoimittaja-työnimike on Yleisradiossa ollut käytössä vuodesta 2000, jolloin television alueuutiset ja YLE24:n toimitus aloittivat toimintansa (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007; Kykkänen 2007, 7) Mediatoimittajan työnimikkeen suunnittelu Yleisradiossa sijoittuu 1990-luvulle, jolloin viestinnän koulutus oli muutoksessa ja valmistuvilla artoimeilla ja medianomeilla, joilla kuitenkin oli uutisia ajatellen verrattain hyvät taidot, kiinnostus tv-uutistystä kohtaan oli vähäistä. Yleisradion sisällä etsittiin tuolloin ratkaisua uutisleikkaajan työn arvostusongelmaan, koska tehtävässä tapahtui melkoista vaihtuvuutta. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.)

Mediatoimittajan työnkuvassa olevia keskeisiä tavoitteita olivat työn riittävä haasteellisuus, työprosessin kehittäminen joustavammaksi sekä uutistiimin sisäisen tiedonkulun nopeuttaminen. Katsottiin, että perinteinen uutisleikkaajan työ oli siirtynyt liian kauaksi sisällöstä, eli toimittajasta ja uutispäälliköistä, joten prosessia haluttiin muuttaa sujuvammaksi ja kommunikaatiota avoimemmaksi. Mediatoimittajien aloittaessa työnsä vuonna 2000 oli uutta, että leikkaava mediatoimittaja etsi kuvitusmateriaalia ja teki sähkökuvituksen ilman toimittajan läsnäoloa. Lisäksi oli ennenkuulumatonta, entiseen uutiskäytäntöön verrattuna, että myös mediatoimittajat ja uutispäällikkö saattoivat keskustella sähkökuvituksen kuvituksesta keskenään.

Mediatoimittajien moniosaamista kehitettiin eri tavoilla. Kun uutisten digitalisointi eteni pidemmälle, sai ohjaava mediatoimittaja vastuulleen lähetyksen teknisen ulosajon lähetyksautomaatiolla. Tämäkin oli tuolloin mullistava muutos ja mahdollisti lyhyiden uutis-

lähetyksen tekemisen kohtuullisin kustannuksin. Ohjausvuoroon liitettiin myös apulaisohjaajan ja työnjohdon tehtäviä. Grafiikkavuorossa oleva mediatoimittaja vastasi sekä kuvamuistien teosta että kuvaussihteerin/apulaisohjaajan tehtävistä lähetyksissä. Leikkaaville mediatoimittajille annettiin valtuutus toimia itsenäisesti kuvittajina, kunhan tulos, etenkin juttujen osalta hyväksytettiin toimittajalla ennen lähetystä. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.)

Jo sanana ”mediatoimittaja” saattaa luoda joitakin oletuksia työn sisällöstä. Esimerkiksi Yleisradion aluetoimituksissa *mediatoimittajuus* voi todella tarkoittaa myös toimituksellista työtä, eli sisällöntuottamista tai vaikkapa juontajan tehtäviä. Myös YLE24:n alkuaikoina moniosaamista kirjoittamisen suuntaan kokeiltiin, mutta ajatuksen laajemmasta käyttöönotosta luovuttiin. Silloin todettiin, että monimutkaisen leikkausohjelmiston ja toimituksellisen puolen yhtäaikainen hallinta on liian vaativaa, eikä siitä haluttu tehdä uutta toimitustapaa. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Yleisesti ottaen uutisten mediatoimittaja työstää insertin tai sähkeen visuaalista ja auditiivista kerrontaa kuvaajana, äänittäjänä, leikkaajana ja/tai graafikkona. Lisäksi työnkuvaan kuuluu usein myös ohjaajan ja apulaisohjaajan tehtävien hoitaminen erilaisissa lähetyksissä. Mediatoimittaja työskentelee uutisorganisaatioissa yleisesti ottaen teknisellä puolella. (Kykkänen 2007, 5–8) Journalistista kirjoittamistyötä tekee nykyään vain hyvin harva YLE Uutisten mediatoimittajista.

3 YLE UUTISET JA MEDIATOIMITTAJAN TYÖ

3.1 YLE Uutiset ja jatkuva muutos

Vuosituhanneen vaihteen suuret tekniset muutokset digitalisointineen, sekä kanavien lisääntyminen muuttivat ja toivat uusia työnkuvia Yleisradion jokaisella osastolla. Organisaatiouudistus aiheutti suuria muutoksia myös tv-uutistuotannossa. Perustettiin YLE24, johon keskitettiin osa tv-uutisista, viittomakieliset uutiset ja YLE:n Teksti-tv ja internetuutiset, eli Online. Digitaalinen YLE24 oli uutis- ja ajankohtaiskanava, jonka ensimmäinen lähetys tuli ulos syksyllä 2001. Uutena ammattinimikkeenä uutistuotantoon tulivat mediatoimittajat, jotka työskentelivät YLE24:llä eri tehtävissä aluksi vain osassa lähetyksiä, erillään Aamu-tv:stä. Kanava oli muutaman vuoden jälkeen profilo-

tunut lähettämään myös suoria tapahtumia ja urheilua. (YLE:n Vuosikertomus 2004, 21)

Uutisten teknisille työntekijöille digitalisointi näkyi ennen kaikkea uusien laitteiden lisääntymisenä ja materiaalin käsittelyn muuttumisena. Nauhapohjaiset leikkaamot, nauha-arkistot ja pääasiassa analoginen studiotekniikka väistyi asteittain digitaalisten ohjelmistojen ja laitteiden tieltä. Nauhavarmennus pysyi osittain uuden tekniikan rinnalla joitakin vuosia. Vastuualueita uudistettiin monin tavoin, kun materiaali alkoi liikkua digitaalisesti koko tuotantoketjun läpi.

Uutisten ja Aamu-tv:n integraatio vuonna 2004 lisäsi YLE24:n väkimäärää, kun suuri osa uutisleikkaajista nimitettiin mediatoimittajiksi. Mediatoimittajat tekivät nyt entistä useampaa erilaista työvuoroa ja samalla myös toimittajien työnkuvia kehitettiin. Esimerkiksi toimittajat kouluttautuivat yhä enemmän kuvamateriaalin työstöön, etenkin ulkomaan toimituksessa ja urheilutoimituksessa. Päivä uutispäällikkövuoro lakkautettiin ja aamutiimi sai vuorolleen jatkoksi klo 11:n lähetyksen. Iltä uutispäällikkö otti ohjat klo 13:n lähetyksestä eteenpäin illan viimeiseen lähetykseen saakka. Aamu-tv:n työkuultuuri tuli tutuksi osalle mediatoimittajista, aluksi lähinnä leikkaustehtävien osalta ja toisaalta myös iltapäivätoimittajien työvuorot lisääntyivät, kun mediatoimittajien päivävuoro klo 8–16 lopulta lakkautettiin. Alkuperäinen mediatoimittajamalli sulautui siis perinteisen uutistoiminnan kanssa, kun mediatoimittajat jatkoivat työskentelyään uudessa, entistä suuremmissa organisaatioissa.

Vuoden 2007 alussa Yleisradiossa luovuttiin STT:n käytöstä ja perustettiin oma uutistoimisto, YLE Uutiset, jolla pyritään tehostamaan uutishankintaa. Samalla yhdistyivät myös tv:n ja radion uutistoimitukset yhdeksi organisaatioksi (YLE¹). Muutos vaikuttaa erityisesti toimittajien työnkuvaan, mutta lisääntynyt yhteistyö näkyy myös mediatoimittajien työssä. Esimerkiksi äänitiedostojen siirtely verkossa on lisääntynyt merkittävästi, kun samoja inserttejä versioidaan eri medioita varten.

---

¹ Ks. <http://www.yle.fi/yleista/tiedotteet2006_1603.shtml>

Monia ohjelmakokeiluja on mahtunut YLE24:n uutistoimintaan. Esimerkkeinä näistä ovat osin mediatoimittajavoimin tehdyt koostehjelmat, kuten Uutispäivä, Uutisviikko, Kulttuuriviikko. Viikko viitottuna -ohjelma on yhä olemassa ja se nähdään sunnuntai-iltapäivisin TV 1:ssä. Illan viimeinen tv-uutislähetys oli joitakin vuosia klo 24 uutiset, joista on jo luovuttu.

YLE24-kanava lopetti lähetyksensä keväällä 2007, mutta organisaationa YLE24 on yhä olemassa. Sen alaisuudessa toimivat nykyisin YLE Uutiset, YLE Urheilu ja YLE Alueet. Mediatoimittajat työskentelevät YLE Uutisten alaisuudessa. Uutistuotantoon kuuluvat myös kuvaajat, mutta heillä on omat työvuorokoordinaattorinsa. Svenska YLE:n leikkaajat yhdistyvät vuoden 2008 aikana mediatoimittajien kanssa samaan organisaatioon. Uusin versio tuotantojärjestelmien ketjussa otettiin käyttöön 17.11.2007. Uudella järjestelmällä toivotaan saatavan parannusta kuvamateriaalin käsittelyyn ja jakamiseen eri toimitusten välillä. Samalla uusittiin myös toimituksen kamerakalusto. (Jylhä, sähköpostihaastattelu 5.11.2007.)

3.2 Uutisprosessista

Työvuoron alkaessa jokaisen uutistoimituksen ja päivittäistuotannon jäsenen tavoitteena on saada aikaan valmiita uutislähetystyksiä. Jokaiseen päivään mahtuu hyvin erilaisia uutis- ja ajankohtaislähetystyksiä kestoaltaan ja sisällöltään. Tässä opinnäytetyössä keskitytään vain päiväkohtaisiin uutislähetystyksiin, joten makasiiniohjelmat ja muut ajankohtaisohjelmat sekä internet on jätetty tarkemman tutkimuksen ulkopuolelle. Yksi keskeisimpiä seikkoja on uutistyyön erikoislaatuinen luonne, jossa tähdätään lähetysten tekniseen ja sisällölliseen onnistumiseen, kun rajoittavin seikka on aika. Tekijöitä tarvitaan joka päivä aamuvarhaisesta iltamyöhään saakka.

Tv-uutistyyö on vuorotyötä, jossa tehdään lähetystyksiä lähes ympäri vuorokauden. Yleisesti voi sanoa, että jokainen tv-uutisten tekijä toimittajista ja mediatoimittajista uutispäälliköihin ja kuvaajiin saakka tekee vuoroja, joiden alkamisaika ja pituus vaihtelevat melkoisesti. Päivittäin arkisin suomenkielisiä valtakunnallisia tv-uutislähetystyksiä on 16 kpl, joista 7 sijoittuu Aamu-tv:n yhteyteen. Viittomakielisiä uutisia lähetetään päivittäin. Ensimmäiset tv-uutiset alkavat maanantaista perjantaihin klo 6.01 ja viimeiset 23 tie-

noilla. Viikonloppuisin lähetyksiä on klo 8.00 alkaen 10 kappaletta, sekä viittomakieliset uutiset. (YLE²)

Uutistyyöhön kuuluu tietynlainen ”palokuntameininki”, joka ilmenee paitsi alituisena kiireenä, myös muutoksina. Tekniikan jatkuva uudistuminen tulee aina tuomaan oman piirteensä myös mediatoimittajien työnkuvaan. Lisäksi uutisten ohjelmaformaatti sanelee oman osansa työprosessin muutoksissa, eikä mediatoimittajamallikaan siten voi olla pysyvä. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Mediatoimittajalla tulee siis olla joustavuutta ja intoa uuden oppimiseen (Jylhä, sähköpostihaastattelu 22.10.2007).

Jokaisella osatekijällä uutistoimituksessa on oma tehtävänsä ja kokonaisuuden täytyy toimia yhteen, jotta lähetykset saadaan onnistuneesti ulos. Ryhmän kaikilla työntekijöillä, niin toimittajilla, kuvaajilla kuin mediatoimittajillakin, on määrätty, oma työnjohtonsa tai koordinaattorinsa, joka jakaa työt ja kantaa vastuun kokonaisuuden toimimisesta. Uutispäällikkö vastaa lähetysten sisällöllisestä puolen toimivuudesta. Hän työskentelee toimittajien koordinaattorina, joka seuraa kotimaista ja kansainvälistä uutistarjontaa ja ajankohtaisia tapahtumia. Jos uusia aiheita nousee, hän nimeää niihin tekijät. Mediatoimittajien ja kuvaajien työnjohtajana toimii kaksi mediatoimittajaa, jotka ovat yhteydessä toimittajiin ja uutispäälliköihin ja jakavat kuvaus- ja leikkauskapasiteetin. Leikkaajanimikkeellä toimivat mediahallin työntekijät hallinnoivat teknisesti ulkopuolelta saapuvaa kuvamateriaalia ja ulkomaankirjeenvaihtajien ja aluetoimitusten tekemiä valmiita inserttejä.

Työprosessit eroavat toisistaan jonkin verran eri lähetysten välillä. Syitä ovat esimerkiksi studiotekniikan, miehityksen ja sisällön erot. Pitkät lähetykset vaativat erilaista työtappaa kuin lyhyet viiden minuutin uutislähetykset. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Studion ja ”deskin” henkilöstö keskittyy lähetysten tekniseen kasaamiseen ja ulosajamiseen. Päävastuun lähetyksestä kantaa ohjaaja, jonka tiimiin kuuluvat esim. apulaisohjaajat ja studion tekninen henkilöstö. Tiimin tekijät hoitavat tarkkaan määritellyn ”tonttinsa” ajolistan ja ohjaajan käskyjen mukaisesti. Miehityksen selkeä tehtäväjako suo puitteet monimutkaisille rakenteille, kun lähetys on edelleen monelta osin manu-

---

² Ks. <<http://www.yle.fi/ohjelmaopas>>

aalinen ja siten joustava. Nämä ”pitkän pöydän” tuotannot, kuten 20.30-uutiset, ovat maan katsotuimpia lähetyksiä ja siten myös monessa mielessä osaston lippulaivoja.

”Pikkupöydän” lähetyksiä ovat lyhyet, useimmiten 5- minuuttiset uutislähetykset, jotka tehdään pienellä tiimillä mediatoimittajavetoisesti. Laitteisto on jonkin verran suppeampi kuin raskaammassa tuotannossa. Lähetys kasataan uutispäällikön johtamana ja tiimiin kuuluu mediatoimittajia sekä käyttömestari ja kuvamikseri. Ohjaajana ja apulaisohjaajana toimivat yleensä mediatoimittajat. Ohjaava mediatoimittaja vastaa myös ajolistan teknisestä ylläpidosta. Leikkaaminen ja grafiikkaan liittyvät tehtävät jaetaan vuorolistan mukaisesti. Lyhyiden lähetysten formaatti on lähes aina sama, eikä yleensä pyritä kovin monimutkaiseen rakenteeseen teknisten rajoitusten ja henkilöstön pienen määrän takia. Ville Venellin (puhelinhaastattelu 25.10.2007) mukaan viikonlopun aamujen lyhyet uutislähetykset ovat vuosien mittaan olleet kiitettävän katsottuja.

Uutistyo on aina ainakin jossain määrin ryhmätyötä. Vaikka insertin tekisikin moniosaava tekijä, joka sisällöntuottamisen lisäksi kuvaisi, äänittäisi ja leikkaisi, niin materiaalin hankinta, viimeistely ja itse lähetys vaativat aina joukon muitakin ammattilaisia. Tekemiseen voivat kaikkiaan osallistua esimerkiksi kuvaaja, äänittäjä, editoija (leikkaaja), mediatoimittaja, informaattikko, kuvatoimittaja, kuvaussihteeri, ohjaaja, graafikko, uutispäällikkö, uutistuottaja ja toimitussihteeri. (Mattila 2006, 37)

Uutistuotannon työvuorot on jaettu työvuorolistojen mukaan kolmen viikon jaksoksi kerrallaan, mutta tarkemmat tiedot päiväkohtaisista tehtävistä, eli tekeillä olevista ja tulevista inserteistä tai sähkeistä, on työnjohdolla. Jokainen uusi päivä on täynnä uusia aiheita, jotka uutisten tekijöille jaetaan. Yllättäviin tilanteisiin reagoidaan tietenkin jatkamalla resursseja uudelleen.

Tv-uutisten ja Aamu-tv:n palveluksessa on tällä hetkellä yhteensä 40 mediatoimittajaa. Arkisin mediatoimittajia työskentelee tv-uutisissa 17–20 ja viikonloppuisin 14. Mediatoimittajien työsuhteiden laatua ei tähän tutkimukseen selvitetty. Erilaisia työvuoroja, joko työn sisällön tai ajankohdan mukaan eriteltynä, mediatoimittajilla on arkisin 31 ja viikonloppuisin 11. Kaikista työvuoroista 17 on varattu pääasiallisesti leikkaustehtäviin. Yksi mediatoimittajista toimii joka päivä koordinaattorina, eli vuorotyönjohtajana tai vuoropäällikkönä, joka jakaa leikkauskapasiteettia toimituksille ja huolehtii media-

toimittajien tauottamisesta. Hänen vastuullaan on lisäksi ohjata 2 lyhyttä uutislähetystä vuoronsa aikana. Työajat mediatoimittajilla vaihtelevat kestoaltaan 6 ja 12 tunnin välillä. Työvuorot alkavat 3.30 ja 15.30 välillä ja loppuvat 12.30 ja 00.15 välillä. (Jylhä, sähköpostihaastattelu 22.10.2007.)

3.3 Mediatoimittajuus muutoksessa

Mediatoimittajien työnkuva sisältää useita erilaisia tehtäviä, jotka liittyvät uutisten tekemiseen toteutukseen, koulutukseen, työnjohto- ja ylläpitotehtäviin. Mediatoimittajamalli toimi 2000-luvun alkuvuosina vain Ylen vanhan uutistyyökulttuurin rinnalla. Joitakin vuosia laajennuttuaan on mediatoimittajamallin käyttöä jälleen vähennetty. Vuosien myötä mediatoimittajien työn sisältö on muuttunut. Nykyisin uusia tehtäväkokonaisuuksia on siirtynyt mediatoimittajille entisten lisäksi ja joitakin työtehtäviä on myös poistunut tai poistumassa. Kuvan ja äänen parissa työskenteleminen oli silti alusta asti mediatoimittajan työn keskeisin osa.

Tv-uutisten ensimmäiset mediatoimittajat työskentelivät syksystä 2000 alkaen YLE24-projektissa erilaisissa tehtävissä. Alkuvaiheessa YLE24:n uutisalueella oli työvuoroissa arkin ja viikonloppuisin kahdeksan mediatoimittajaa. Jotkut YLE24:n alun moniosajista liikkuiivat tv-uutisten tehtävien lisäksi myös online, eli Ylen internetpalvelujen erilaisissa koodaus ja sisällöntuotannon tehtävissä. Uutisiin keskittyneiden mediatoimittajien lisäksi tarvittiin kanavan ns. lähetystuottaja, joka vastasi kaikkien ulos tulevien ohjelmien ajamisesta. YLE24-kanavan aloitettua toimintansa syksyllä 2001 lähetykset klo 10, 11, 13, 15, 16, 19, 20 ja 21:50 olivat kokonaan tai osittain mediatoimittajamallilla tehtyjä. Uutisalueen leikkausyksiköitä ja studion tekniikkaa digitalisoitiin asteittain ja mediatoimittajien työnkuva kehittyi ja laajeni vauhdikkaasti vuosien 2001 ja 2002 aikana, jolloin mm. viittomakieliset uutiset ja kulttuuriuutiset aloittivat uutisalueella toimintansa. (Jylhä, sähköpostihaastattelu 22.10.2007; YLE³)

---

³ Ks. <<http://www.yle.fi/yleista/uutinen2001.shtml>>

Mediatoimittajamalli tarkoitti käytännössä sitä, että Aamu-tv:n uutispäällikön ”vetämän” arki-aamun jälkeen vastuun päivälähetyksistä otti uutispäällikkö, jonka ”työtiimi” koostui kahdesta tai kolmesta kirjoittavasta toimittajasta, joista yksi oli uutisten juontaja, sekä kolmesta mediatoimittajasta. Mediatoimittajien päivittäisiä vuoroja tv-uutisissa olivat vuonna 2000 lähetysten ohjaus, eli Media 1 -vuoro, Media 2 -eli leikkausvuoro, sekä Media 3 eli grafiikkavuoro. Grafiikan tekeminen siirtyi vain ns. YLE24:n lähetysten osalta grafiikkaosastolta mediatoimittajille. Lisäksi vuorossa oli yksi teknisestä ylläpidosta vastaava mediatoimittaja. Studion henkilöstöä oli paikalla yleensä yhdestä neljään, riippuen käytettävästä ulosajotekniikasta. Myös viikonlopun ja juhlapyhien aamu-lähetykset hoidettiin ja hoidetaan yhä kyseisen kaltaisella miehityksellä. Leikattavien juttujen ja osin sähkeiden aiheet jaettiin yleensä aamulla noin 2–3 tuntia ennen ensimmäistä ulosajoa. Kirjoittajina toimivat toimittajat ja uutispäällikkö, ja kuvituksesta vastasivat mediatoimittajat joko liikkuvalla kuvalla tai grafiikkana eli kuvamuisteina. Ohjausvuorossa oleva mediatoimittaja toimi lähetysten ohjauksen lisäksi ajolistan ylläpitäjänä yhdessä uutispäällikön kanssa ja mediatoimittajien työn organisoijana.

2000-luvun alkuvuosina Media 2 -vuoroon, opastettiin mm. seuraavanlaisella kirjallisella ohjeistuksella:

MEDIA 2:N TYÖNKUVA

M2:n työ on sähkekuvitusten ja uutisjuttujen editointia sekä materiaalin hankkimista tätä työtä varten. Lopuksi lähetyksessä menneet jutut ja "sataset" arkistoidaan, jotta niitä voidaan tarpeen tullen käyttää materiaalina tulevilla lähetyksissä.

Osa toimittajista leikkaa sähkeiden kuvitukset itse mediabrowsella. Tällaiset valmiiksi leikatut sähkekuvitukset M2 siistii ja säätää äänet oikealle tasolle. Usein kuitenkin sähkekuvituksen leikkaa M2. Tällöin on hyvä selvittää sähkeen kirjoittavalta toimittajalta minkälainen kuva parhaiten sopii sähkeen tekstin yhteyteen. Jos esimerkiksi uutisvaihdosta saatu kuva on tekstin kanssa yhteen sopimatonta, on syytä neuvotella kirjoittavan toimittajan kanssa.

Juttujen kuvamateriaali haetaan yhteistyössä jutun kirjoittavan toimittajan kanssa. Kun aihe on päätetty ottaa lähetykselle, M2 ryhtyy etsimään sopivaa materiaalia samalla kun kirjoittava toimittaja aloittaa jutun kirjallisen osan valmistelun. Ajatus on, että kuvamateriaali mahdollisesti käytettävine haastatteluosuuksineen on digitoitu valmiiksi kun toimittaja on saanut jutun kirjoitettua. Teksti ja kuva yhdistetään newscutterissa...

(Jylhä, sähköpostihaastattelu 5.11.2007; Mediatoimittajan ohjeet)

Moni asia on teknisesti ja työn sisällön kannalta jo muuttunut. YLE24 lakkasi kanavana keväällä 2007 ja lyhyitä ”mediatoimittajamallin uutislähetyksiä” vähennettiin. Tuotantjärjestelmä on päivitetty ja esimerkiksi Mediabrowse on jo poistunut käytöstä. Myös arkistointitehtäviä on siirtynyt toisaalle. Leikkaavan mediatoimittajan työn eteneminen vastaa nykyistä tilannetta pääasiallisesti, mutta yhteistyö ei aina toimi yhtä tiiviisti toimittajan ja mediatoimittajan välillä insertin, eli jutun, tai sähkeen tekemisen alusta lähtien.

Juttutoimittajilla on nykyisin jo ennen mediatoimittajan mukaan tuloa yleensä digitaalisessa muodossa oleva käyttövalmis kuvamateriaali, ja mediatoimittaja hoitaa ainoastaan jutun lähetyksiksi leikkaamisen. Ulkomaan materiaalista ja urheilun osalta iso osa ”raakaleikataan” ennen Avid-leikkaamoon tuloa, eli toimittajat tekevät karkean ”kuva-offline – version” juttua varten omilla työasemilla, joista he siirtävät sen verkon kautta mediatoimittajien käyttöön. Tuoretta kotimaan ”päivän materiaalia” ei nykyään tarvitse digitoida työasemilla, vaan kuvamateriaali tallennetaan palvelemille keskitetysti mediahallin kautta, joissa se on koko uutistoimituksen nähtävillä ja käytössä. Nykyisin etenkin politiikan toimituksella sekä talous- ja kulttuuritoimituksilla on vuoroissa omat mediatoimittajansa, jotka tekevät sähkeitä itsenäisesti. Toimittajistakin osa, etenkin ulkomaantoimituksessa, leikkaa sähkekuvituksia itse. Tähän tarvitaan, ohjelmistoista johdun, vielä mediatoimittajan viimeistely, jotta se on lähetyksessä teknisesti toimiva. Suureksi osaksi kuvituksista päätetään ja leikkaaminen hoidetaan vielä perinteisellä tavalla, toimittaja-mediatoimittaja – yhteistyönä. (Jylhä, sähköpostihaastattelu 5.11.2007.)

Koko ketjun sujuva toiminta vaatii työntekijöiltä hyvää yleistietämystä kaikista uutistyön osa-alueista sekä koko ryhmän tehtävänjaosta ja toimintatavoista. Mediatoimittajan

tulee toimittajan ohella tietää esimerkiksi, mitä informaatiota lähetykseen tulevasta insertistä, jutusta ohjaaja tarvitsee, jotta sekä lähetys että lähetyksen jälkityöt sujuvat moitteitta. Mediatoimittajalla tulee olla osaamista eri teknisistä ja muista rajoitteista, jotka työprosessiin vaikuttavat. Tästä esimerkkinä on kuva-aineiston saatavuus eri vuorokauden aikoina ja eri lähteistä. Mediatoimittajan täytyy löytää niin vanhaa, kuin tuorettakin kuvaa ulkomailta ja kotimaasta joka lähetykseen, olipa sitten sunnuntaiaamu klo viisi tai tiistai-ilta klo kymmenen. Kuvanhallintaan liittyvä osaaminen on yksi mediatoimittajan työn vaatimuksista, mikä edellyttää journalistista otetta, yleissivistystä ja teknistä osaamista. Osassa lähetyksiä työtapa on aina riippunut toimittajasta ja uutispäälliköstä; toisinaan mediatoimittajille annetaan enemmän vastuuta ja vapautta, kun taas välillä toimintamalli on selkeästi ja perinteisesti tekninen henkilö - sisällöntuottaja – tyyppinen. Tahdin ja sisällön jutun tekemisessä määrittää toimittaja, mutta mediatoimittajalla tulisi olla myös journalistista osaamista ja edellytykset ottaa osa vastuusta.

Kuvaamiseen liittyvät tehtävät ovat mediatoimittajilla olleet alusta asti melko harvinaisia. Päivän tuore kotimaan kuvamateriaali on aina hankittu Uutistuotannossa keskitetysti Yleisradion omien ja free-kuvaajien toimesta. Päivä- ja viikonloppuaamujen lähetyksissä yleisimmin käytettyä juttuainesta oli ulkomaan tuore kuvamateriaali ja Ylen arkis-
tomateriaali. Joskus hiljaisina uutispäivinä saattoi uutispäällikkö tehdä harvinaisen päätöksen tehdä oma juttu päivän toimittajan ja mediatoimittajan voimin. Aiheina oli usein kevyempiä, mutta ajankohtaisia aiheita. Nopeita gallup-tyyppisiä haastatteluja ”kadun miehiltä” sekä sää- ja liikennekuvaa ovat mediatoimittajat käyneet hakemassa etenkin viikonloppuaamuisin. Ylen uutisorganisaatiossa halutaan Ville Venellin (puhelinhaastattelu 25.10.2007) mukaan säilyttää kuvaus ja leikkaustoimintojen erillisyyden. Yhteistyötä kuvaajien ja mediatoimittajien välillä ollaan kuitenkin lähiaikoina kehittämässä tiiviimmäksi ja yhteisöllisemmäksi.

Uutisten tuotannossa katsotaan, että raskaampien lähetysten ohjaaminen on syytä jättää erikoisosaaajien, ohjaajien tehtäväksi. Käytännössä lähetysten vaativuutta mitataan kameroiden ja kuvalähteiden määrällä sekä lähetysten pituudella. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.) Vaativimpia lähetyksiä tällöin ovat siis Aamu-tv:n lähetys, tv-uutisten pidemmät lähetykset, kuten klo 18.00, 18.50 ja 20.30. Lähetyksistä omaa erikoisosaaamista vaativat myös esimerkiksi Lauantaiseura sekä A-ohjelmat. Näissä lähetyksissä mediatoimittajat työskentelevät leikkaustehtävien lisäksi lähinnä prompterin käyttäjinä

ja grafiikan ulosajotehtävissä. Aamu-tv:n lähetyksissä jotkut mediatoimittajista työskentelevät leikkausvuorojen lisäksi apulaisohjaajan tehtävissä. Mediatoimittajien tehtäväkenttään kuuluvat myös urheiluruudun leikkaustehtävät. Lyhyet lähetykset ovat vähentyneet YLE24 – kanavan lopetettua toimintansa keväällä 2007 ja kanavien ohjelmakaa-
vioiden uudistusten myötä. Pidempien ja raskaampien lähetysten lisääntyminen sekä hiljattain käyttöön otettu uusi tekniikka ja uudenlainen panostaminen vaativamman grafiikan tekemiseen ovat vähentäneet mediatoimittajien työkentän monimuotoisuutta. Ohjaustehtävät ovat pysyneet mediatoimittajilla arkisin päivälähetysten, viikonloppuisin ja juhlapyhinä aamulähetysten ja viikonlopun viittomakielisten uutisten osalta. Nähtäväksi jää, säilyvätkö nämä osa-alueet mediatoimittajien työnkuvassa edelleen tulevina vuosina. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.)

Mediatoimittajien tehtäviin kuuluvat eduskunnan kyselytunti -lähetysten ohjaaminen sekä Pasilasta käytettävillä kauko-ohjattavilla kameroilla kuvaaminen ja apulaisohjaajan tehtävät. Viikko viitottuna -koosteohjelma on myös mediatoimittajien työskentelystä. Yksi työvuoro voi sisältää leikkaustyön lisäksi myös esimerkiksi grafiikan ulosajoa ja promp-
terin käyttöä eli luettavan tekstin näyttämistä uutisten juontajalle. Mediatoimittajat hoitavat myös muita lähetyksen avustavia tehtäviä, kuten esim. nauhoitusta, sekä Veikka-
uksen grafiikoiden työstöä ja ulosajoa.

Uutismixi on nuorille suunnattu uutislähetys, jonka tekijätiimissä työskentelee vakituisia, erikseen valittuja mediatoimittajia. Tämän lähetyksen osalta moniosajuuksa toteutuu kaikkein vahvimmin. Uutismixin mediatoimittajat kuvaavat, leikkaavat ja ohjaavat lähetyksen. Mediatoimittajat ovat olleet mukana myös ohjelman tuotannollisissa tehtävissä ja esimerkiksi ilmeen suunnittelussa.

Osa tv-uutisten mediatoimittajista on erikoistunut tekniseen asiantuntijuuteen, sillä tv-uutisten toimitusjärjestelmän rakentamis- ja ylläpitotehtäviä on hoidettu osittain mediatoimittajavoimin. Tässä vuorossa työskentelee yksi mediatoimittaja kerrallaan. Ylläpidon rutiinitoiminnot, kuten päivittäinen kuvamateriaalin tekniset hallintatoimet, leikkaus-
työasemien ja koko tuotantojärjestelmän toiminnan tarkkailu sekä vianetsintä kuuluvat lähitukivuorossa olevien mediatoimittajien työnkuvaan. Lähitukivuorolainen hoitaa mahdollisen suuremman ongelmatilanteen alustavaa selvittämistä ja siitä tiedottamista

uutisalueella. Tähän vuoroon sisältyy myös mediatoimittajien ja toimittajien koulutus-tehtäviä. (Jylhä, sähköpostihaastattelut 22.10. ja 5.11.2007.)

4 KYSELYN JA HAASTATTELUIDEN TOTEUTTAMINEN

4.1 Kyselyn toteutus

Lomake suunniteltiin yhteistyössä ohjaavan opettajan lehtori Teija Voudinmäen, sekä suunnittelija Timo Lindhin kanssa. Teos *Tutki ja kirjoita* (Hirsjärvi & Remes & Saja-vaara 2006) on ollut mainio apu lomakkeen ja koko tutkimuksen teossa.

Kyselyn kysymyksistä valtaosa, eli kymmenen kahdestatoista oli avoimia, jotta vastaajille annettaisiin mahdollisuus ilmaista mielipiteensä vapaasti omin sanoin. Kuten *Tutki ja kirjoita* teoksessa (Hirsjärvi ym. 2006, 187–193) todetaan, avoimet kysymykset osoittavat vastaajien tietämyksen aiheesta, sekä ajattelun keskeiset ja tärkeät seikat. Lisäksi se antaa tietoa mm. motivaatioon liittyvistä seikoista, sekä tunteiden voimakkuudesta kyseistä aihetta kohtaan. Monivalintakysymyksiä tässä kyselyssä olivat kaksi ensimmäistä kysymystä. Näistä saadut tiedot eivät ole kovin keskeisiä tutkimuksen kannalta, kuten esim. vastaajien ikä-, tai koulutus. Kysymykset pyrittiin sijoittamaan siten, että alussa olisi kyselyn yleisimmät kysymykset ja loppupuolelle siirryttäessä kysymykset muuttuisivat spesifimmäksi. Neljä viimeistä kysymystä on siten kohdistettu vain mediatoimittajille. Kysymystilaa annettiin riittävästi ja vastausaikaa n. 7 päivää sähköpostin lähettämistä. Valmiit vastauslomakkeet pyydettiin lähettämään takaisin sähköpostin liitetiedostona.

Tutkimuksen keskeisin materiaali saatiin siis sähköpostitse tehdyn kyselyn avulla. Kyselylomake lähetettiin joukolle Yleisradion tv-uutisten tekijöitä liitetiedostona. Vastajiin kuuluu erilaisia uutisten osaajia: ohjaajia, mediatoimittajia ja toimittajia. Mediatoimittajien joukosta vastaajiksi oli vaikea saada kovin erilaisia henkilöitä, eri koulustaustalla tai eri ikäryhmistä, sillä mediatoimittajien enemmistö on taustaltaan melko yhdenmukaista joukkoa. Myös muut kyselyyn osallistuneet uutisten tekijät kuuluvat sattumalta lähes täysin samaan ikäryhmään. Kuvaajat, graafikot ja kuvatoimittajat työskentelevät pääasiallisesti toimittajien kanssa, joten heitä ei tähän kyselyyn pyydetty. Online-uutiset on tästä kyselystä rajattu pois, sillä nykyisin työnkuvat mediatoimittajien

osalta eivät risteä enää internetpuolen kanssa, kuten YLE24-projektin alkuaikoina. (Jylhä, sähköpostihaastattelu 22.10.2007.)

Kyselyyn pyydettiin 22 uutisten tekijää, joista mukaan suostui 17. Mitään systemaattista pyyntöä kyselyyn ei tehty, vaan suostumusta tiedusteltiin satunnaisesti sähköpostin välityksellä ja puhelimitse eri henkilöiltä. Lopullisia valmiita vastauslomakkeita saatiin takaisin 16. Lähes kaikki lomakkeet lähetettiin takaisin sähköpostitse, kolme laitettiin ohjeistuksesta poiketen paperille tulostettuina postitse. Lomakkeet oli täytetty asianmukaisesti. Kolmea lomaketta lukuun ottamatta oli jokaiseen kysymykseen myös vastattu. En osaa sanoa -vastauksia oli kaiken kaikkiaan vain viisi. Lähes kaikki vastasivat sovittussa ajassa. Joitakin lomakkeita tuli muutaman päivän viiveellä ”viimeisestä palautuspäivästä”. Viimeinen lomake vastaanotettiin teknisistä ongelmista johtuen noin kuukauden myöhässä.

4.2 Kyselyn purku

Kyselylomakkeen vastaajien nimitiedot ja vastausten sisältö ovat luottamuksellista tietoa. Tämä seikka ilmoitettiin vastaajille useaan otteeseen, jotta esiin saataisiin mahdollisimman paljon vastaajille tärkeitä asioita ja he voisivat ilmaista arkaluontoisempiakin mielipiteitä työstään. Tässä mielessä sähköpostikysely puolusti paikkaansa. Uutistyon ohessa täytettäväksi tarkoitettu lomake tuli ulkoasultaan olla selkeä ja nopea täyttää. Kysymyksiä ei myöskään näin pienimuotoisessa tutkimuksessa haluttu tehdä liian montaa. Vastaustapa vaihteli laajoista polveilevista kuvauksista muutamaan sanaan. Useissa lomakkeissa vastauksissa oli siten sisällöltään samoja asioita, mutta anniltaan ne ovat melko vaikeasti toisiinsa verrattavia. Kaikkien ammattiryhmien osalta täytyy todeta, että otanta tässä kyselyssä on monin tavoin yksipuolinen. YLE Uutisissa työskentelee jokaisesta ikäryhmästä eri koulutustaustalla olevia ihmisiä, joten kyselyyn osallistujat ovat oikeaan työntekijäjakaumaan verrattuna hyvin pieni osa.

Kysymykset 1–8 oli osoitettu kaikille vastaajille ja loput 9–12 vain mediatoimittajille. Alkukysymysten 1–4 tarkoitus oli antaa tutkimukseen hieman tietoa vastaajien taustoista, ja työkokemuksesta, vaikka nämä seikat eivät varsinaisesti tutkimuksessa missään keskeisessä roolissa olleetkaan. Esimerkiksi vastauksista ei analysoitu mitään sisältöä iän tai työkokemuksen pituuden kautta. Lomakkeilta pöimitut vastaukset on seuraavissa

kappaleissa kirjattu sulkeisiin siten, että ensimmäinen numero kuvaa tietyn vastauksen/mainitun seikan määrää, kun taas toinen numero, tarpeen mukaan laitettuna, kertoo vastaajien yhteismäärän.

1. Ikäsi?

Iän ja koulutuksen perusteella vastaajat ovat varsin samantaustaisia työntekijöitä. Myös kyselyyn vastanneet toimittajat, joista yksi jätti vastaamatta tähän kysymyksen, ovat sattumalta samaan ikäryhmään kuuluvia. Kymmenen henkilöä koko vastanneiden (10/15) viidentoista joukosta on 31–35-vuotiaita. Alle tai 30-vuotiaita on kolme (3/15) ja yli 36-vuotiaita kolme (3/15).

2. Koulutuksesi?

Kyselyyn osallistuneilla toimittajilla on, yhtä ammatillisen tutkinnon suorittanutta lukuun ottamatta, yliopistokoulutus (3), mediatoimittajista kaikilla on ainakin ammatillinen koulutus, kuten myös ohjaajista molemmilla. Ammatillinen (4) tai opistoasteen tutkinto (5) on ohjaajilla ja mediatoimittajilla hieman yleisempi kuin ammattikorkeakoulututkinto (4).

3. Mikä on virallinen tehtävänimikkeesi?

Mediatoimittajia kyselyyn osallistui 10, toimittajia 4 ja ohjaajia/apulaisohjaajia 2. Mediatoimittaja-nimikkeen yhteydessä osa vastaajista lisäsi kenttään oman työnsä sisältöä, kuten ”kuvaus, leikkaus, ohjaus”. Osalla vastaajista virallisen ammattinimikkeen takana olevan perustyön lisänä on muitakin vastuualueita, joita tähän kohtaan on laitettu.

4. Minä vuonna olet aloittanut nykyisessä tehtävässäsi?

Kaksitoista (12/16) vastaajista on aloittanut nykyisessä tehtävässään 2000-luvulla. Loputkin neljä on aloittanut työssään 90-luvun loppupuolella.

Työtehtävien analysoiminen aloitettiin kysymyksillä 5–7, jolla pyrittiin saamaan esiin mahdollisia eroja ja toisaalta päällekkäisyyksiä työntekijälle kuuluvien, hänen mielestään keskeisimpien omien työtehtävien ja mediatoimittajille kuuluvien työtehtävien välillä. Mediatoimittajien vastauksista voidaan saada tietoa siitä, mitkä tehtävät tekijöiden itsensä mielestä ovat keskeisimmät, useimmin toistuvat tai tärkeimmät työtehtävät. Mitä eroja ja yhtäläisyyksiä tehtäväsisällöissä löytyy esimerkiksi mediatoimittajilla ja toimittajilla tai mediatoimittajilla keskenään, voi olla kiintoisa asia. Se, mitä vastaajat tuovat

esiin, ilmaisee toiveita ja pyrkimyksiä ja toisaalta parannusehdotuksia mediatoimittajan työn sisällön suhteen. Vastaajia rajoitettiin siten, että pyydettiin antamaan vastaukseksi kolme tärkeintä työtehtävää tai asiaa. Vastauksista kysymykseen 7 löytyy mediatoimittajien ja toimituksen muiden tekijöiden ajatuksia siitä, missä osa-alueissa mediatoimittajat voisivat tarvita vankempaa harjoittelua ja pidempää koulutusta.

5. Mainitse kolme mielestäsi keskeisintä työtehtävääsi.

Vastaajien oma kuvaus työnsä sisällöstä ei mullistanut käsityksiä. Mediatoimittajien työtehtävistä useimmin mainittu oli leikkaaminen (8/10), toiseksi useimmin mainittiin ohjaaminen (6/10) ja kolmanneksi studiotyöskentely, kuvaussihteerin/apulaisohjaajan tehtävät (4/10). Loput mainitut olivat työnjohto- ja vuorosuunnittelutehtävät (4/10), koulutus- ja lähitukitehtävät (2/10), ja grafiikan tekeminen (1/10). Toimittajien keskeisimmät työtehtävät olivat juttujen ja sähkeiden teko sekä journalistinen työ (3/4), asioiden seuraaminen ja uutismateriaalin hankintaan liittyvät tehtävät (2/4). Lisäksi mainittiin yhteysverkoston ylläpitäminen (1/4) sekä leikkaukseen ja ohjaamiseen liittyvät tehtävät (1/4). Ohjaajien keskeisimmät tehtävät olivat studiotyöskentelyn organisointia ohjaustyötä ja hallinnollisia tehtäviä.

6. Mainitse kolme keskeisintä asiaa, jotka mediatoimittajan mielestäsi pitäisi osata työssään. Tärkein ensin.

Kaikki ammattiryhmät vastasivat melko yhdensuuntaisesti siihen, mitä mediatoimittajan tulisi osata työssään. Kolmen tärkeimmän osaamisalueen joukossa oli lomakkeista kahdeksatoista (12/16) mainittu leikkaaminen. Leikkaustaito oli kaikkein tärkeintä yhdeksän (9/16) vastaajan mielestä. Työkalujen hallintaa eli teknisiä taitoja piti tärkeimpiin asioihin kuuluvana vastaajista viisi (5/16) ja kaikkein tärkeimpänä yksi (1/16) vastaaja. Kuusi vastaajista (6/16) piti ohjaamista yhtenä tärkeimmistä mediatoimittajien osaamisalueista, kaikkein tärkeimpänä sitä piti yksi vastaaja (1/16). Uutismateriaalin hankintaa ja etsimistä sekä kuvanhallintaa piti kolmen tärkeimmän osaamisalueen joukossa neljä vastaajaa (4/16). Kuvaaminen oli mainittu kolmen tärkeimmän asian joukossa neljässä (4/16) kyselyn lomakkeista, yhdessä (1/16) sitä pidettiin kaikkein tärkeimpänä. Tuotantoprosessin ja kokonaisuuden hallinta (2), yhteistyötaidot (3) ja yleissivistys (2) oli myös mainittu, tuotantoprosessin hallintaa kaikkein tärkeimpänä yksi vastaaja (1/16). Muita esiin tulleita hyviä mediatoimittajan ominaisuuksia olivat mm. nopeus (2), omaaloitteisuus (3), kuvailmaisun hallinta (4) ja itsenäisyys (3).

7. Millaista jatkokoulutusta mediatoimittajat mielestäsi tarvitsisivat?

Ehdotuksia mediatoimittajien jatkokoulutustarpeista annettiin monenlaisia. Ei osaa sanoa -vastauksia oli kolme. Yleisimmin mainittu seikka oli teknisen osaamisen parantaminen. Leikkaus- ja muiden ohjelmistojen, kuten kuvankäsittelyn ja yleisesti tietojärjestelmien osaaminen kaipaisi parantamista seitsemän (7/13) mielestä. Vastanneista neljä (4/13) kertoi mediatoimittajien tarvitsevan kuvaus- ja/tai kamerakoulutusta. Journalistista lisäkoulutusta ehdotettiin kahdessa (2/13) lomakkeessa. Kaikkien taitojen syventävää koulutusta ehdotettiin kahdessa (2/13) lomakkeessa ja lisäkoulutusta materiaalin ja tiedon etsintään mainittiin myös kahdessa (2/13) lomakkeessa. Muita esiin tulleita lisäkoulutustarpeita oli mm. kuvakerronnassa (1), dokumentaarisessa leikkauksessa (1), kuvitusten ideoinnissa (1), multimediasa (1) ja monikameraohjauksessa (1). Tuotannollisia (2) ja työnjohtoon (1) liittyviä sekä webjulkaisun (1) taitoja olisi osan mielestä myös syytä kehittää. Yksi vastaaja ehdotti koulutuksen tueksi työpajoja ja lisäksi toiselta vastaajalta tuli ehdotus tutustumisesta toisten maiden uutisten tekemisen tapoihin. Vastaa-jilta tuli esille myös mediatoimittajien koulutuksen liiallinen kiireisyys (1) ja pinnallisuus.(2)

8. Miten tv-uutisten tekeminen mielestäsi tulee pitkällä tähtäimellä muuttumaan oman työsi kannalta?

Kysymyksen tarkoitus oli kartoittaa tekijöiden omia visioita oman työnsä sisällöstä. Tärkeää oli saada esiin se, miten uutistyö tulee tekijöiden mielestä muuttumaan ja millaista osaamista heiltä tullaan heidän omasta mielestään odottamaan. Tämä kysymys voi antaa hyvän yleiskäsityksen uutistuotannon suuntaviivoista tekijöiden itsensä näkemänä.

Tähän kysymykseen vastattiin lähes jokaisessa lomakkeessa. Ei osaa sanoa –vastaus oli yhdessä lomakkeessa. Teknisten vaatimusten ja kiireen lisääntyminen sekä lisääntyvät julkaisuvälineet, monimediallisuus, olivat esillä monessa vastauksessa tavalla tai toisella. Lisäksi melko yleinen näkymä oli mediatoimittajien työnkuvan kapeneminen.

Hallittavien tietokoneohjelmien ja teknisten laitteiden määrää, sekä niiden merkityksen kasvua työssä ennakoivat vastaajista kuusi (6/15). Viisi (5/15) vastaajista arvioi kiireen lisääntyvän työn muuttuessa yhä nopeatempoisemmaksi työmäärän kasvaessa. Työtehtävien liukuminen kohti muita julkaisukanavia, kuten radiota ja internetiä, tv-uutisten tekemisen rinnalla, oli mainittu neljässä vastauksessa. Yksi (1/15) vastaaja arveli, että uutispuolella tv:n merkitys vähenee ja toinen (1/15) vastaaja internetin tulevan ensisijaiseksi julkaisualustaksi. Tiimien pieneneminen ja automatiikan lisääntyminen oli mainittu yhdessä (1/15) lomakkeessa.

Mediatoimittajien työnkuva kapenee neljän (4/15) vastaajan mielestä. Mediatoimittajien moniosaaminen (1/15) vähenee ja leikkaaminen korostuu muiden tehtävien, kuten ohjaamisen tai kuvankäsittelyn kustannuksella (2/15). Otaksuttiin lisäksi, että tulevaisuudessa mediatoimittajien työn laatu (1/15) ja syventyminen (1/15) kärsivän yhä enemmän ajanpuutteen vuoksi. Lisäksi luovuus (1/15) ja itsenäinen toimiminen (1/15) vähenevät ja kritiikkittömyys (1/15) lisääntyy. Kaksi (2/15) vastaajaa arvioi toisaalta mediatoimittajien työnkuvan laajenevan ja muuttuvan monimuotoisempaan suuntaan. Yksi (1/15) vastaaja toi esiin omaan työhön suuntautuvien vaikuttamismahdollisuuksien vähenemisen. Lisäksi huolestutti uutistyön muuttuminen ”tylsemmäksi” (1/15) ja mediatoimittajilla ”pahimmillaan robottimaiseksi versioimiseksi ja datan siirroksi”(1/15).

Toimittajien työnkuvan laajenemista kohti teknisen tuotannon, kuten leikkaamisen ja kuvaamisen suuntaan arvioivat tapahtuvan viisi (5/15) vastaajista. Toimittajien kokonaisuosaamisen yleistymistä ennakoitiin (1/15). Lisäksi arvioitiin (1/15), että jutut muuttuvat taustoittavammiksi, versioiminen uutisissa lisääntyy (1/15) ja kuvavastuu (2/15) siirtyy entistä enemmän toimittajille.

Mediatoimittajien työnkuvaa ja mielipiteitä kartoitettiin tarkemmin kysymyksillä 9–12. Kysymyksillä pyrittiin pääsemään lähemmäs mediatoimittajuuden ydintä. Niillä pyrittiin avaamaan työnkuvan hyviä ja huonoja puolia sekä mahdollisia työn kehittämistapoja. Yksi vastaaja ei katsonut seuraavien kysymysten koskevan häntä hänen nykyisestä työnkuvastaan johtuen. Viimeisiin tarkentaviin kysymyksiin vastasi siis yhdeksän mediatoimittajaa.

9. Mikä mediatoimittajan työtehtävistä on sinulle mieluisin ja miksi?

Tähän kysymykseen vastattiin jokaisessa yhdeksässä lomakkeessa. Kaikissa vastauksissa ei ollut perusteluja valinnalle, ja osassa oli mainittu useita työtehtäviä. Yleisimmät vastaukset olivat ohjaaminen, leikkaaminen ja kuvaaminen. Ohjaaminen ja/tai muu studio työskentely, kuten apulaisohjaajan tehtävät, koettiin viidessä (5/9) vastauksessa mieluisimmiksi. Ohjaamisen hyväksi puoleksi katsottiin suorat lähetykset (1/9), kokonaisvastuu (1/9), hyvänlaatuinen stressi (1/9) ja vaikuttamismahdollisuus (1/9). Leikkaaminen mainittiin kolmessa (3/9) lomakkeessa. Yhdessä (1/9) vastauksessa ehtona oli se, että yhteistyö toimittajan kanssa sujuu ja luottamus toimii. Kuvaaminen oli kolmessa (3/9) lomakkeessa yhtenä mieluisimmista työtehtävistä. Kuvaaminen on yhden mediatoimittajan mielestä mieluisaa etenkin siksi, että silloin tulee mahdollisuus tavata muita ihmisiä ja päästä ulos. Myös vapauden tunne mainittiin kuvaustehtäviin liittyvänä positiivisena seikkana. Luovuutta ja harkintaa vaativat tehtävät olivat yhden (1/9) vastaajan mielestä mieluisimpia. Nämä ominaisuudet ovat tämän mediatoimittajan mielestä leikkaamisessa, kuvaamisessa ja grafiikan tekemisessä. Muita mieluisimpia työtehtäviä olivat vuorotyönjohtajan tehtävät (1), koulutustehtävät (1) ja Uutismixiin liittyvät työt (1).

10. Minkä yksittäisen työtehtävän jättäisit pois mediatoimittajan työstä, jos pitäisi valita? Miksi?

Myös tähän kysymykseen vastattiin yhdeksässä lomakkeessa. Osa vastaajista toi esiin usemman kuin yhden asian. Vastaajat pitivät grafiikan ulosajoa (1) ja tekemistä (1) nykyisellä ohjelmistolla, nykyisessä työkuultuurissa ja nykyisellä perehdyttämällä liian hankalana. Prompteristin tehtävää kritisoi kaksi (2) mediatoimittajaa. Lisäksi tämän työtehtävän tekeminen leikkausvuoron ohella sai osakseen arvostelua. Tehtävää kuvattiin lisäksi ”nakitushommaksi”, jossa ei ammatillisesti kehity. Muita työtehtäviä, jotka saivat runsaasti arvostelua osakseen, olivat yleisesti ns. paperityöt (3), kuten arkistoiminen, teostotietojen täyttäminen sekä erilaiset sekalaiset työtehtävät, kuten astianpesukoneen tyhjennys (2), kahvinkeitto tai aamiaispöydän kattaus. Teostojen tekemiseen vaadittaisiin yhden vastaajan mielestä lisäkoulutusta ja rutiinia. Yksi vastaaja jättäisi pois kaikki erilaiset ”sälätyöt”, jotka kiireen keskellä häiritsevät.

11. Miten mediatoimittajan työ on mielestäsi muuttunut kolmen viime vuoden aikana?

Vastaajien mielipiteet tähän kysymykseen olivat keskenään melko yhdensuuntaisia. Työ on muuttunut viime vuosina jollain tavalla huonompaan suuntaan jokaisen vastaajan

mielestä. Vastaajista joukko ilmaisi kiireen (4/9) ja stressaavuuden (1/9) sekä työtehtävien yksipuolisuuden (2/9) ja yksitoikkoisuuden (2/9) lisääntyneen. Työvuorojen ilta-painotteisuus (2/9), työtehtävien sisällöllinen sekavuus ja rikkonaisuus (3/9) sekä jatkuvat muutokset (1/9) vaivaavat. Lisäksi esiin tulivat suuren osaston ongelmat mm. ryhmähengen luomisessa, palautteen saamisessa ja viimeaikainen etääntyminen esimiehistä. Monet uusista tehtävistä koetaan ”sälytystehtävinä” tai työhön kuulumattomia lisätehtävinä (2/9), jotka vain siirretään mediatoimittajille, koska muut niitä eivät halua tehdä. Vastuu kuvanhallinnasta on lisääntynyt yhden (1/9) vastaajan mielestä.

12. Miten kehittäisit Ylen tv-uutisten mediatoimittajan työtä?

Vastaajista kahdeksan vastasi tähän kysymykseen. Vaihtelevuutta ja työtehtävien monipuolisuutta toivottiin eniten (5/8). Iltapainotteisuuden vähenemistä toivoi kaksi (2/8) mediatoimittajaa. Kuvaamisen (4/8), ohjaamisen (3/8) ja grafiikan tekemisen (1/8) lisääminen mainittiin. Mediatoimittajille tulisi osan mielestä antaa enemmän mahdollisuuksia laajentaa osaamistaan koulutuksen (1/8) kautta. Haluttiin tilaisuuksia kehittyä ammatillisesti (1/8) ja käyttää omia osaamisresurssejaan (2/8). Kannustimia ja palkintoja, sekä enemmän vastuuta ennakkosuunnitteluun kaipasi mediatoimittajille yksi (1/8) vastaajista. Työvuorojen epämieluisat ”nakit” ja ”sälytyöt” (2/8), työvuorojärjestelmän sekavuus (1/8), työntekijöiden lokeroituminen (1/8) ja Aamu-tv vuorot (1/8) saivat moitteita. Lisäksi yksi (1/8) vastaaja keventäisi työvuoroja.

4.3 Haastatteluiden muuta antia

Haastatteluista kaksi oli puhelinhaastatteluja ja yksi sähköpostihaastattelu. Suoria henkilöhaastatteluja kasvokkain tätä työtä varten ei tehty.

Uutistuotannon päällikön Ville Venellin puhelinhaastattelu antoi paljon uutta tietoa. Lisäkysymysten tekeminen olisi ollut mahdollista, etenkin taloudellisten seikkojen vahvempi esille ottaminen olisi voinut antaa kiintoisaa tietoa. Se oli kuitenkin vaikeaa kiireen takia, ja ilman vankkoja taustatietoja en tiennyt mitä kysyä tai miten. Liiallinen syventyminen yhteen asiaan olisi toisaalta voinut viedä tutkimusta väärille urille. Venellin haastattelu toi työhön kiinnostavaa faktaa mediatoimittajuuden historiasta ja antoi tuoretta esimiesnäkökulmaa työn nykyisestä tilasta. Mediatoimittajien osaamiseen hän on periaatteessa tyytyväinen ja työnkuvan muunneltavuus ja monipuolisuus on toisaalta

mediatoimittajien itsensä ja toisaalta Yleisradion etu. Osaamisen rajat tulevat hänen mukaansa moniosaamisessa vastaan, kun kyse on vaativammasta lähetyksestä. Työn kiertoa ei voida hänen mukaansa laajentaa koskemaan kaikkia työtehtäviä kaikissa lähetyksissä, vaan erikoisosaja ottaa oman paikkansa silloin, kun uutisten formaatti niin vaatii. (Venell, puhelinhaastattelu 25.10.2007.)

Ohjaaja Vuokko Kuosmasen haastattelu tehtiin nopeasti, mutta joitakin keskeisiä seikkoja YLE Uutisten muutoksesta ehdittiin käydä läpi. YLE24:n alkuaikojen suunnitelmat olivat hänen mukaansa monin tavoin teknisiin seikkoihin keskittyviä, jossa moniosaamisen merkitystä ylikorostettiin ja erityisosaajuuden arvostaminen unohtui jonkin matkan varrelle. Pyrkimys siihen, että toimituksessa kaikki tekevät kaikkea kaatui käytännön työn keskellä kuitenkin melko pian. Mediatoimittajuudessa, kuten suuressa uutisorganisaatiossa yleisemminkin, ongelmana hänen mukaansa voi olla se, ettei kaikilla ole ns. kotipesää, omaa ryhmää, johon kuulua. Lisäksi moniosaajuuden ongelmaksi voidaan sanoa se, ettei kaikkiin tehtäviin voida työnkiertoa laajassa mitassa suunnitella. Hän itse on pitänyt tärkeänä, että on välillä saanut osallistua projekteihin, joiden kautta on päässyt hetkeksi hyppäämään pois ns. uutismyllystä. Teknisen kehityksen huonoja puolia ohjaajan näkökulmasta on Vuokko Kuosmasen mielestä tullut vuosien mittaan esiin myös uutistyössä. Muistettavia pieniä, mutta merkittäviä teknisiä reunaehtoja tulee lähetyksiin jatkuvasti lisää, mikä aiheuttaa paljon ylimääräistä työtä ja virhemahdollisuuksia. ”Näppisten määrän lisääntyminen” voi siis merkitä työprosessille yhä lisää epävarmuustekijöitä. (Kuosmanen, puhelinhaastattelu 7.2.2008.)

Sähköpostitse oli mediatoimittajien ryhmäesimieheltä Virpi Jylhältä helppointa kysyä yksiselitteisiä seikkoja, kuten entisiä ja nykyisiä vuorojen työtehtäviä, kestoja ja organisaatioon ja hallintoon liittyviä asioita. Postitse tehty haastattelu on itsessään melko jäykkä keino hankkia tietoa, mutta toisaalta se on myös yksinkertaista, kohtalaisen nopeaa ja vastaukset tulevat valmiiksi kirjallisina referoitaviksi. Lisäksi tavoitteeni oli, että haastattelun tekeminen olisi mahdollisimman vaivatonta kaikkien kannalta ja tarvitsemani materiaali oli joka tapauksessa suurelta osin kirjallista faktaa, kuten esimerkiksi vuorolistoja tai vanhoja työtehtävien ohjeistuksia. Näistä syistä johtuen en tehnyt haastattelua puhelimitse.

5 YHTEENVETO JA POHDINTAA

5.1 Tulevaisuuden näkymiä

Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet -hankkeen loppuraportissa todetaan, että viestinnän alalla muutokset ovat olleet nopeita ja tulevaisuuden kehityksen arvioiminen on vaikeaa jopa alan asiantuntijoille. On ennustettu, että tekninen kehitys vaikuttaa sisällöntuottajien työkuvaan, koska se lisää vaatimuksia paitsi teknisessä osaamisessa, myös uusien ilmaisumuotojen hallinnassa. Toisaalta työtehtävien yksinkertaistuminen, esimerkiksi ohjelmistojen kehittyessä, vähentää teknisesti suorittavan henkilöstön tarvetta.

Eri ilmaisumuotoja hallitseva viestinnän ammattilainen on tutkimuksen mukaan tulevaisuudessa entistä halutumpaa työvoimaa, erikoisammattilaisuuden jäädessä, ainakin ohjelmatuntimäärän lisääntyessä, yhä enemmän taustalle. Tutkimuksessa tuli selvästi esille, että valmius selviytyä uusissa laiteympäristöissä, työyhteisöissä ja muuttuvassa globaalissa maailmassa antaa parhaat selviämistaidot myös tulevaisuuden viestinnän alalla työskentelevälle. Se vaatii ongelmanratkaisukykyä, valmiutta oppia jatkuvasti uutta ja taloudellisten merkitysten ymmärtämistä. (Raittila ym. 2006, 57–65)

Yleisradiossa toimittajien työkuva on monen mielestä selvästi lähenemässä mediatoimittajien työkuvaan. Toimittajien uskottiin yleisesti leikkaavan tulevaisuudessa nykyistä enemmän ja muutenkin kuvallinen vastuu, myös teknisestä näkökulmasta, uskotaan siirtyvän yhä vahvemmin osaksi toimituksellista työtä. Toimittajien teknisen osaamisen vaatimukset ovat joka tapauksessa kasvaneet ja uuden työnkuvan asetelmia Mattila pohdii pro gradu -tutkielmansa loppupäätelmässä seuraavasti:

TV-työ oli vielä 90-luvulla harvojen ja valittujen käsissä ja ammatillinen jako selvä. Toimittajat olivat oma ryhmänsä, ja tekniikan osaajat omansa. Tekninen ammattitaito radio-ohjelmien tekemisestä oli vielä 1980-luvulla ennen paikallisradioiden tuloa teknisten ammattiryhmien osajilla, kunnes se siirrettiin toimittajille. Samoin on käynyt tv:n uutistyössä. Mielenkiintoinen tässä prosessissa on kysymys siitä, miten on käynyt laadulle, vai onko mitään muutosta ylipäätään tapahtunut. Yleisradion kuuluisasta laadusta, ei ainakaan nykyään liiemmästi enää puhuta.

Entä miten on käynyt tv-toimittajan työlle? Ovatko monimediaaliset monitekkijät tyytyväisiä työhönsä, joissa teknisten taitojen vaatimuksia on lisätty samaan aikaan kun työpäivän pituus on pysynyt samana kuin aiemminkin. Onko kuvaamiseen ja muuhun tekniseen tuotantoon keskittyminen jostain pois vai onko se johonkin lisää? Jos se on johonkin lisää, niin mihin?...
(Mattila 2006, 60)

YLE Uutisissa erikoisosaajien asema ei tämän kyselyn ja haastatteluiden perusteella ole uhattuna. Päinvastoin: esimerkiksi kokeneet ohjaajat, apulaisohjaajat ja graafikot ovat tärkeitä tukipylväitä uutis- ja ajankohtaistoinnassa. Monet mediatoimittajatkin ovat studiotyön ja tuotantotekniikan erikoisosaajia. Osa mediatoimittajista on erikoistunut apulaisohjaajan tai ohjaajan tehtäviin ja teknistä lähitukea uutisalueella tarvitaan mitä ilmeisimmin nyt ja tulevaisuudessa. Mediatoimittajien työnkuvan vahvuus on kyselyn ja haastatteluiden perusteella sen muunneltavuudessa. Mediatoimittajia voidaan suhteellisen nopeasti kouluttaa mitä erilaisimpiin tehtäviin uutisalueen lähetysten tarpeisiin. Mediatoimittajien osaaminen tämän tutkimuksen perusteella on siis riittävää, kunhan tietoja ja taitoja päivitetään sopivin väliajoin. Teknistä henkilöstöä eri tutkimusten valossa tarvitaan tulevaisuudessa yhä vähemmän, mutta YLE Uutisten mediatoimittajia tullaan vielä toistaiseksi tarvitsemaan monessa työtehtävässä.

5.2 Tutkimusprosessin haasteita

Tutkimuksessa on pyritty ammatilliseen etäisyyteen, mutta tekijän monivuotinen YLE Uutisten mediatoimittajan työkokemus on saattanut kuitenkin kaventaa näkökulmaa. Useita, hyvin tärkeitäkin asioita työnkuvassa on rajattu pois ja on pyritty keskittymään nimenomaan mediatoimittajuuteen. Tekijä on joutunut pohtimaan paljon tutkimuseettisiä ongelmia.

Kyselymateriaalista ja haastatteluista saatiin hyvää ja kiinnostavaa tietoa. Aineiston suodattamiseen ja käsittelyyn on vaikuttanut tekijän työkokemus. Tutkimuksen keskeisin tehtävä on ollut saadun tiedon tutkiminen ja dokumentoiminen. Näin pienessä otannassa tosin jo yhden henkilön poisjääminen vaikuttaa merkittävästi työn asiasisältöön.

Uutistyyön kiireisen luonteen takia ei myöskään haluttu ”kiusata” työtovereita hoputtamisella ja kyselyyn painostamisella.

Vaikeita kysymyksiä pyrittiin esittämään ja käsittelemään hienotunteisesti. Hienotunteisuuspyrkimyksen taustalla oli pelko siitä, että yksittäisten ihmisten mielipiteiden ”yltiöpäinen uteleminen” voisi tuntua heistä kiusalliselta, jopa ärsyttävältä. Tämän kaltaisten seikkojen huomioiminen on merkittävää, koska tutkimuskohde on tekijälle tärkeä ja osa hänen omaa henkilökohtaista aluettaan.

Pitkän harkinnan jälkeen päädyttiin rajaamaan pois taloudelliset seikat. Yleisradion taloudellinen tilanne ja uutistoiminnan rahoituskehitys olisi toki ollut erittäin kiinnostava tutkimuskohde, mutta se olisi vaatinut aivan eri luokan perehtyneisyyttä alueeseen ja paljon lisääntynyttä resursseja. Yleisradion rivityöntekijälle tehtävä olisi monin tavoin kiusallinen ilman ekonomista osaamista. Mediatoimittajamallin tuomat kulut tai säästöt olivat mukana alkuperäisessä tutkimussuunnitelmassa, mutta käsittely jäi lopulta olemattomaksi. Tarkkaa ja yksiselitteistä tietoa tästä alueesta ei löydy nopeasti julkisista asiakirjoista, ja asiasta tietäviä olisi pitänyt haastatella erikseen.

Aineiston keruumenetelmät ovat olleet monelta osin ongelmallisia ja tutkimusmateriaalia on verraten vähän. Kysymyksiin on sähköpostitse hankalaa tehdä täsmennyksiä. Kyselyn tekeminen oli teknisesti helppoa, mutta moni asia olisi tullut syvällisemmin tutuksi, jos kaikkia henkilöitä olisi voitu haastatella puhelimesta tai kasvotusten. Myös tekniset ongelmat vaikkapa internetyhteyksissä korostuvat, kun on käytännössä lähes täysin riippuvainen sähköisesti kulkevasta materiaalista.

5.3 Kiinnostavia havaintoja

Kaiken kaikkiaan tekijöiden mielestä uutistyyö on muuttumassa yhä enemmän ja enemmän teknisten seikkojen sanelemaksi kokonaisprosessiksi, jossa aika on aina vain rajallisempaa. Kiireisyys, pinnallisuus ja teknisten taitojen korostuminen on kyselyn perusteella lisääntymässä entisestään. Osa mediatoimittajista toteaa kommentteissaan työnsä, ainakin jossain määrin muuttuvan tai jo muuttuneen huonompaan suuntaan. Toisaalta myös positiivisia kommentteja kyselyssä tuli esiin. Uskoa tulevaisuuteen ja työn sisällön kehittymiseen paremmaksi oli muutamilla mediatoimittajilla.

Kyselyn perusteella mediatoimittajien työ on ollut viime vuosina voimakkaassa muutoksessa. Nopeatempoisuus, vuorojen pirstaleisuus ja toisaalta tehtävien yksipuolisuus tulivat esiin vastauksista. Mediatoimittajien moniosaaminen oli yksi tutkimuksen teemoista, vaikka suoraa kysymystä aiheesta ei kyselyssä ollutkaan. Moni kyselyyn osallistunut mediatoimittaja ilmaisi pelkonsa siitä, että työtehtävien monipuolisuus vähenee, vaikka uusia työtehtäviä on tekniikan muutosten myötä tullut mediatoimittajille. Mediatoimittajien työnkuva on vastausten perusteella pinnallisempi ja yksitoikkoisempi kuin ennen ja sama kehitys monen mielestä myös jatkuu. Erikoisosaamisvaatimukset ovat kasvaneet ainakin graafisen osaamisen ja ohjaamisen osalta. Se on tarkoittanut ns. mediatoimittajamallilla tehtyjen lähetysten vähenemistä, mikä tuntui harmittavan monia vastaajia. Mediatoimittajat ovat viime aikoina siirtyneet entistä vahvemmin leikkaustehtäviin ja tämä on lisännyt vuorojen yksipuolisuutta. Myös esimiespuolella nähdään, että mediatoimittajien työ on teknistynyt ja yksipuolistunut. Toisaalta ammatti on yhä monipuolinen, mitä tulee sen työnkuvan muunneltavuuteen ja vuorojen sijoittumiseen osastolla ja eri vuorokaudenaikoina.

Moni mediatoimittaja on erittäin valmis ”säilyttämään sekalaiset sälätyöt” johonkin toiseen paikkaan. Se, miten paljon esim. moninaiset paperityöt, prompterin käyttäminen ja grafiikan ulosajo todella häiritsee vuoroon kuuluvan ns. perustyön tekemistä ja lähetysten onnistumista, voisi olla tutkimisen paikka. Vastausten perusteella mediatoimittajat toivovat itselleen nykyistä enemmän luovia haasteita ja parempia mahdollisuuksia vaikuttaa työnsä sisältöön ja laatuun. Moni mediatoimittaja tuntee, että ammatillinen osaaminen ja työn jälki on vaarassa rapautua kiireen ja suuren työmäärän takia. Mediatoimittajien työvuorojen sekavuus ja työn sisällön nopeat muutokset ovat riski lisääntyville virheille, jotka näkyvät lopullisessa lähetyksessä. Koulutuksen pinnallisuus tai jopa puute on monen mielestä ongelma, etenkin grafiikan osalta.

Mediatoimittajien keskeisimpiin työtehtäviin kuuluvat leikkaus- ohjaus- ja kuvanhallintaan liittyvät tekniset tehtävät. Mediatoimittajien vankkaa kuvallista osaamista sekä teknisen että taiteellisen puolen kannalta odotetaan kaikissa vastaajaryhmissä. Yleissivistystä ja ”ajan hermolla” pysymistä pidettiin tärkeänä. Mediatoimittajille kaivattiin monialaisuutta, joka näkyy koko tuotantoketjun toiminnan ymmärtämisenä, sekä osaamista, joka tulisi suunnata nykyistä itsenäisempään ja oma-aloitteisempaan tapaan tehdä.

Mediatoimittajat itse kaipasivat kaikin puolin syvemmälle menevää koulutusta. Esiin tulivat varsinkin kuvallisen ilmaisun lisäopit, grafiikka ja kamerakoulutus. Lisäksi monessa paperissa toivottiin parempia mahdollisuuksia vaikuttaa omaan työnkuvaansa. Useiden vastausten perusteella kuvaaminen kuuluu mieluisimpiin työtehtäviin, jota moni mediatoimittaja halusi tehdä nykyistä enemmän. Ryhmäesimiehen Virpi Jylhän mukaan työvuoro, jossa mediatoimittaja kuvaisi ja leikkaisi on toiveissa mutta se, onko idea toteutuskelpoinen, jää vielä nähtäväksi.

5.4 Muuta pohdintaa

Opinnäytetyön aihe syntyi helposti tekijän työkokemuksen kautta, johon oli tullut perhesyistä tauko. Syntyi kokemus eräänlaisesta työelämän ulkopuolisesta mediatoimittajasta, jota luonnollisesti kiinnosti tietää, mitä työpaikalle kuuluu ja miltä oma tulevaisuus työn suhteen näyttää. Helppoa ei ole ollut vaivata työkavereita vastaamaan kysymyksiin, mutta kaiken kaikkiaan tutkimus on koettu onnistuneena. Erityisen arvokkaana voi pitää työtovereiden vastausaktiivisuutta ja luottamusta tutkimuksen tekijää kohtaan. Opinnäytetyö on ollut palkitsevaa valmistautumista työelämään paluuta ajatellen.

Ohjelmistojen, oheislaitteiden ja työtapojen muutokset ovat jatkuva prosessi, joka ei koskaan tule valmiiksi ja sekoittaa osaamisen pakan aina uudelleen. Uutistyo on lähtökohtaisesti aina kiireen ja muutosten sävyttämää, johon kaikkien on sopeuduttava. Kohutuullisen ja kohtuuttoman kiireen välistä rajaa on vaikeaa määritellä. Se ilmenee YLE Uutisissa vasta työn tekemisen keskellä. Jos ehtii tehdä työnsä siten, ettei suurempia virheitä tapahdu, voi olla tyytyväinen. Mutta toisaalta aikaa työnsä varmistuksiin tai luoviin kokeiluihin ei juuri ole. Heilahtelut suuntaan ja toiseen riippuvat tietenkin uutispäivästä ja lähetyksestä. Yllättävät laiterikot, maailman kriisitilanne tai muu tarve ”saa da jotain nopeasti kasaan”, saattaa vaikuttaa työn laatuun. Kiireinen tekeminen on mediatoimittajan työn arkipäivää, mutta se saattaa tuntua ikävältä, koska jokainen haluaisi tehdä työnsä parhaalla mahdollisella tavalla. Kunnollinen osaaminen vaatii kykyä soveltaa opittua perustaa erilaisiin tilanteisiin, joka ei toteudu, jos tiettyä vuoroa ei tee riittävän usein. Haastavuus kiehtoo silloin, kun tehtävään on kiinnostusta, mutta koetaan negatiivisena kun tehtävä ei sisällöllisesti anna mitään. Työtehtävät antavat tyydytyksen etenkin, kun tekijä voi sanoa antaneensa oman persoonallisen panoksensa tosissaan.

Moni varmasti toivookin, että saisi omassa työssään kokea ainakin hallinnan ja onnistumisen tunteita, sekä tulevaisuuden uskoa.

Mediatoimittajien työnkuvan kehittäminen, mahdollisesti ulkopuolisten asiantuntijoiden avustuksella, selkeyttäisi ammatillista suuntaa ja voisi kannustaa työssä jaksamista. Mediatoimittajien koulutukseen panostaminen, esimerkiksi lyhyiden projekti-tyyppisten pajojen avulla, voisi tuoda osaamiseen lisäsyvyyttä. Uutispyörityksessä unohtuneita ihanteita voisi toisinaan tavoitella näkökulmasta, jossa tähdättäisiin pidemmälle kuin työvuoron loppuun.

LÄHTEET

Kirjalliset lähteet

Helsingin ammattikorkeakoulu Stadia. [WWW-dokumentti]

<<http://www.stadia.fi/opiskelu/kulpa/viestinta/>> (Luettu 22.11.2007)

Hirsjärvi, Sirkka & Hurme, Helena 2001. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi, Sirkka & Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2006. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu. [WWW-dokumentti]

<<http://www.tokem.fi/?Deptid=12642>> (Luettu 16.10.2007)

Kykkänen, Valtteri 2007. Kunnianhimoa äärimmäisessä kiireessä. Opinnäytetyö Oulu; Oulun seudun ammattikorkeakoulu.

Mattila, Risto 2006. Tv -uutistoimittajan ammattitaitovaatimukset printtimediasta sähköiseen vaihtaneen toimittajan silmin. Journalistiikan pro gradu -työ. Jyväskylän yliopisto. Viestintätieteiden laitos. [WWW-dokumentti]

<thesis.jyu.fi/06/URN_NBN_fi_jyu-2006219.pdf> (Luettu 20.10.2007)

Raittila, Pentti & Olin, Nina & Stenvall-Virtanen, Sari 2006. Viestintäkoulutuksen nousukäyrä – Monta tietä nelma-ammattiin ja suuriin pettymyksiin. Viestintäalan ammattikuvat ja koulutustarpeet -hankkeen loppuraportti. Tampereen yliopisto. Tiedotusopin laitos. Julkaisuja C 40/2006. [WWW-dokumentti]

<http://www.uta.fi/laitokset/tiedotus/viest_ammattit/loprapverkkoversio.pdf>

(Luettu 8.10.2007)

Rakennustieto. [WWW-dokumentti]

<<http://www.rakennustieto.fi/index/yhteystiedot/henkilosto.html>> (Luettu 15.10.2007)

Tolonen, Elsa 2003: Levoton moniosaaja. Työ ja tunteet konvergoituvassa mediassa. Tiedotusopin journalistinen pro gradu -tutkielma. Tampereen yliopisto.
[WWW-dokumentti] <<http://tutkielmat.uta.fi/pdf/gradu00234.pdf>> (Luettu 11.10.2007)

Yleisradio Oy. [WWW-dokumentti]

1. <http://www.yle.fi/yleista/tiedotteet2006_1603.shtml> (Luettu 23.11.2007)
2. <<http://www.yle.fi/ohjelmaopas>> (Luettu 12.11.2007)
3. <http://www.yle.fi/yleista/uutinen2001.shtml> (Luettu 15.12.2007)

Yleisradio Oy:n ohjelmatyöntekijöiden työehtosopimus 1.10.2007 – 30.4.2010 s. 37–38. Monitaitovaatimuksen huomioonottaminen palkkauksessa, Allekirjoituspöytäkirjan liite, Sopimus 12.12.2007.

Haastattelut

Venell, Ville, Uutistuotannon päällikkö, Yleisradio, puhelinhaastattelu 25.10.2007

Kuosmanen, Vuokko, Ohjaaja, Yleisradio, puhelinhaastattelu 7.2.2008

Jylhä, Virpi, Ryhmäesimies, Mediatoimittaja, Yleisradio, sähköpostihaastattelut 22.10.2007, 5.11.2007, 16.12.2007

LIITTEET

KYSELYLOMAKE UUTISTEN TEKIJÖILLE

Kiitos, että suostuit osallistumaan tähän tutkimukseen! Tämä on osa Laura Lindhin opinnäytetyötä Helsingin AMK Stadiaan. Tämä yksittäinen kysely tehdään sähköpostitse eikä nimi- tai muita tietoja tutkimuksessa julkisteta. Tutkimuksen lopullinen versio päättyy Helsingin AMK:n arkistoimana sekä Aralis-kirjastoon, että Stadian ylläpitämille internetsivuistoille.

Vastausten pituutta ei ole rajoitettu. Vastaustila lomakkeella lisääntyy kirjoittamalla ja rivinvaihdolla (Enter). Voit liikkua kentästä toiseen Tab-näppäimellä.

Kysymykset 1 – 8 kaikille vastaajille:

1. Ikäsi?

☐ Alle 25 vuotta	☐ 26-30 vuotta
☐ 31-35 vuotta	☐ 36-40 vuotta
☐ 41-45 vuotta	☐ 46-50 vuotta
☐ 51-55 vuotta	☐ Yli 55 vuotta

2. Koulutuksesi?

☐ Ylioppilas	☐ Ammatillinen tutkinto
☐ Opistoasteen tutkinto	☐ Ammattikorkeakoulututkinto
☐ Yliopistotutkinto	☐ Muu koulutus

3. Mikä on virallinen tehtävänimikkeesi?

4. Minä vuonna olet aloittanut nykyisessä tehtävässäsi?

5. Mainitse kolme mielestäsi keskeisintä työtehtävääsi.

6. Mainitse kolme keskeisintä asiaa, jotka mediatoimittajan mielestäsi pitäisi osata työsäään. Tärkein ensin.

7. Millaista jatkokoulutusta mediatoimittajat mielestäsi tarvitsisivat?

8. Miten tv-uutisten tekeminen mielestäsi tulee pitkällä tähtäimellä muuttumaan oman työsi kannalta?

Kysymykset 9 - 12 VAIN mediatoimittajille:

9. Mikä mediatoimittajan työtehtävistä on sinulle mieluisin ja miksi?

10. Minkä yksittäisen työtehtävän jättäisit pois mediatoimittajan työstä, jos pitäisi valita? Miksi?

11. Miten mediatoimittajan työ on mielestäsi muuttunut kolmen viime vuoden aikana?

12. Miten kehittäisit Ylen tv-uutisten mediatoimittajan työtä?

Suuret kiitokset ajastasi!

Terveisin Laura Lindh